

Naročnina mesečno
25 Din, za inozemstvo
40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENEK

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Lunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Načrtno gospodarstvo

Odkar je v gospodarstvo uveden sistem svobodne konkurence, opazujemo, da se približno vsake deset let pojavi neka čudna gospodarska depresija, ki vedno zajame vsaj v svojih posledicah, več držav hkrati. Takšne »periodične gospodarske krize« so se javljale 1815, 1827, 1836, 1847, 1857, 1866, 1873, 1882, 1890, 1900, 1907, 1913 in po vojni 1920, 1921, 1930, 31, 32 — kdo ve? Morda tudi še 1933... To je ravno! Med tem ko so bile vse dosedanje krize ciklične in se jih je smatralo za naraven proces v kapitalističnem gospodarstvu, ki prinašajo potem še večji gospodarski razmah in blagoslov, in torej proti kapitalističnemu redu kot takemu niso nič bistvenega dokazovale — so poznavalci obstoječega gospodarstva spričo sedaj trajajoče krize mnogo bolj skeptični. V gospodarskih krogih je skoraj enodušno splahnela vera v fatalnost kriz. Prav malo jih je, ki bi z g. Julia-om v »Tempsu« delili upopolni optimizem: »tout s'arrangera« — vse se bo uredilo... Kdaj in kako? Ti dobrodušni optimisti so se očitno zadovoljili z nekaterimi zunanjiimi simptomi, ki so obetali zboljšanje nezaposlenosti, dvig cen, lahna poživitev trgovine... Toda vse to le mimogrede kakor prijetna sanja. Že se čuje glasovi drugih, ki gledajo globlje in ti so mnenja, da bo gospodarski red na sedanjih temeljih, če bi tudi začasno okrevale ob obstoječe boleznih, že v kratkem stresla še vse huša mrzlica. Že dokazujejo natančno in s številkami, da bo še vedno milijone ljudi ostalo brezposelnih na cesti, čeprav bi se obnovilo gospodarstvo v celotnem nekdanjem pogonu. Novi izumi in novi stroji so ti soče delovnih rok izločili iz delovnega procesa. Ne bo dolgo, pa bodo skladišča zopet polna in sedanja tragedija delovnega ljudstva se prične znova v še strašnejši obliki.

Sredi takih gospodarskih stisk se pojavlja ideja o »načrtnem gospodarstvu« (l'économie dirigée — Planwirtschaft) kot rešila gospodarska formula. Ob tem magičnem odkritju je naenkrat vse navdušeno, že zato, ker si vsakdo predstavlja pod tem izrazom od njega zaželjeno gospodarsko obliko, »ki bo vse uredila«. V resnici tudi utegne biti kakih dvajset gospodarskih sestavov, ki se nam predstavljajo kot »načrtno gospodarstvo«. Vendar pa je večina tistih, ki se navdušujejo za takšno načrtno gospodarstvo, mnenja, naj bi država bila tista, ki bi vodila gospodarsko življenje po trdno določenem, vezanem načrtu. Predvsem se za takšno ureditev gospodarstva navdušujejo socialisti kakor seveda tudi komunisti, ki so izločili svobodno konkurenco na ta način, da so vse prebivalstvo prisiljeno organizirati in razdeliti v dve gospodarski državni panogi: konsumno in produktivno, pri čemer je Rusija zaenkrat v tako srečnem položaju (ker njeno gospodarstvo še ni polno razvito kakor v drugih državah), da lahko teko vsi stroji in so vsi delavci zaposleni, ne da bi pri tem preveč producirala. Vendar gospodarsko krizo občuti in še zelo brdiko tudi sovjetska Rusija.

Kaj naj torej sodimo o stvari?

Samo po sebi se razume, da je vsak razumen človek za red v gospodarstvu. Kapitalizem je s svobodno tekmo sil razrval red v gospodarstvu, pokazalo se je, da svobodna tekma, dasi je v nekih mejah dopustna in gotovo koristna, nikakor ne more ravnati gospodarstva, kar je tudi izkušnja zadosti dokazala, ko so se kriva načela individualističnega duha uveljavila v življenju. »Zato je nujno potrebno, da se gospodarstvo zopet podvrže in podredi pravemu in uspešnemu vodilnemu načelu, kakor pravi Pij XI. v »Quadragesimo anno«. Toda, ali naj bo država tista, ki naj vodi gospodarstvo? Da in ne. Namen in zadnji cilj države je dobrobit državljanov. Zato je gotovo tudi njen namen oziroma naloga njenih organov, da pazijo na tako važno življenjsko panogo, kakor je gospodarstvo, da ga nadzirajo in usmerjajo k njegovemu namenu, to je obli dobroti. Popolnoma zgrešeno pa bi bilo, ako bi kdo hotel državi odmeriti v gospodarstvu isto vlogo, kakor jo ima n. pr. ravnatelj v podjetju in kakor si stvar zamišlja socialistična doktrina, ki zre v državi nekakšnega vsemočnega podjetnika. — Država ima še danes mnogo preveč funkcij, da bi mogla vse res smoteno in s pridom vsiti. K tej vsemočnosti, ki jo država še danes uživa na vseh mogočih področjih, ji je gotovo mnogo pripomogla neka prav izrazita duševna lenoba sodobnega rodu, ki ob vsaki priliki in spričo vsake naloge, ki se pojavi, pa naj bo na katerikoli področju, mirno in apatično beseduje: to je stvar države, to naj uredi država. Morda je ta polav, ki je prav posebna oznaka sodobne družbe, šele drugoten: da je namreč država baš radi tega, ker je poglobila vse funkcije nase in vzela posameznikom in manjšim edincem vsako samoraslo delavnost, ubila nepotrebno in prekoristno privatno iniciativo.

Toda če je kje potrebna privatna iniciativa, je gotovo v gospodarstvu. Naloga države pa je, da za vse gospodarske podvige nadzoruje, čuva, sili, tabranjuje, kakor nanašajo prilike in zahteva potreba. Pozdraviti je treba vsako iniciativo državnih organov, ki hoče usmeriti gospodarstvo po enotnem načrtu in urediti organizirano gospodarstvo v nasprotju z neorganiziranim gospodarskim kaosom, ki je tako značilen za kapitalistično gospodarstvo. Taki načrti morajo biti vsaj zelo koristna gospodarska orientacija. Znanstveno delo, ki so ga na tem polju izvršili n. pr. sovjetski pa tudi fašistični gospodarstveniki, lahko služi kot teoretična podlaga in orientacija za gospodarske načrte tudi po drugih delah.

Zato pa še ni treba, da bi si država prilastila kak monopol na gospodarstvo in si ga kratkoročno lastila kot izključno, njej pripadajočo domeno. — Mnogo bolj nujno, kakor da država na takšen centralističen način svodi gospodarstvo in pri tem vsa gospodarska moč združi v rokah nekaj družb

Zakaj je bila konferenca MA potrebna:

Velesile proti „malim državam“

Angleški načrt: Kako krotiti „male“

Belgrad, 20. dec. 1. Konferenca male antante je končala svoje delo. Tiho, brez hrupa se je odpeljal dr. Beneš domov v Prago, nočoj mu sledi tudi Titulescu. Nekaj izrednega, kar se je splošno opazilo, je bila skrajna molčečnost češkoslovskega zunanjega ministra, ki je sicer vedno dobre volje in vedrega razpoloženja. Topot je bil tih in tisti oblak, ki ga je prinesel s seboj iz Zeneve, ga ni zapustil za časa njegovega bivanja v Belgradu. Časnikarje je odklanjal in ni i svojim kolegom ni dovolil, da bi odgovarjali na vprašanja, ki so jih časa karji pripravili. Tudi Titulescu, ki zna razgibati vso Evropo in na katerega je bil Belgrad najbolj radoveden, se je nekam tajinstveno plazil od hotela do zunanjega ministrstva. On je razočaral, če govorimo o stalša radovedne publike. Tudi uradna izjava, ki jo je prečital naš zunanji minister v imenu vseh treh, je kratka, stisnjena, nekam popolaoma izžeta, kakor da ne bi imela nikake vsebine. Iz najbližjih krogov konference ni prodrla prav ničesar v javnost.

Pač pa je prispela v Belgrad neka druga vest in sicer iz Zeneve, ki je posvetila globoko v razgovore med tremi državniiki male antante. »Journal des Nations«, ki je poluradno glasilo Zvez narodov, je posvetil članek mali antanti, v katerem daje informacije, ki se jih dostoj še ni nikjer drugod slišalo in ki prej ko slej izvirajo iz krogov tajništva Zvez narodov. »Journal des Nations« razmatraja jo o dnevnem redu belgrajske konference, pravi med drugim, da je sklicanje konference male antante bilo zaradi tega neobhodno po rečno, ker se je med velesilami pojavila neka nova želja po medsebojnem zblizanju v neprimolj malih držav. Na zadnji seji razorožitvene konference namreč je prišlo javno do izbruha nesoglasja med malimi in velikimi državami. Angleški ministriški predsednik MacDonald namreč je izrazil stališče, da ne gre, da bi pri odločevanju problemov svetovne politike glas kakšne male dvomilijonske države zalegal prav toliko, kot pa glas kakšne velesile. Mussolini je od svoje strani podprl stališče angleškega premierja, ki hoče napraviti konec tej neupravičeni demokraciji pri

Zvezi narodov in uvesti zopet hierarhično podrejenost malih držav velesilam v vseh velikih vprašanjih sve ovnega značaja. Male države da imajo sicer pravice, katere je treba šteti, toda ne sme se jim dovoliti, da bi stremele za vodilno vlogo.

V zvezi s tem stališčem, ki ga je angleško zastopstvo v Zenevi načelno in dosledno že dolgo izvajalo, ker se je vprašanje nemškega moratorija za reparacije kakor tudi vprašanje nemške enakopravnosti v oboroževanju rešilo brez prisotnosti malih držav, ki so čakale v predsobi in ka erim so velesile nato kratko sporočile rezultat svojih posvetovanj, v zvezi s tem stališčem torej se je sprožila tudi misel, da bi si velesile nekake podelile Evrope v interesne cone. Male države je treba krotiti in vsaka velesila bi si rezervirala v Evropi en kos, nad katerim bi izvajala varstvo. Mussolini bi si rezerviral Podonavje in Balkan do Bospora, severni del Evrope pa bi bil prepričen Nemčiji. MacDonald in Mussolini sta v tem pogledu zelo konkretno izražala svoje stališče. Herriot je z ogorčenjem, tako se sliši, zavrnil takšen načrt, a se ni protivil dosti energično predlogu, naj se male države prisilijo, da se pokoravajo odločitvam velikih. Načrt je torej ostal in to je med drugim odločilo malo antanto, da je sklicala izreden sestanek, na ka erem je predvsem in v prvi vrsti hotela manifestirati, da je strujen organizem, ki zastopa 60 milijonov ljudi, torej da je njegov glas enak glasu kakšne velesile.

Ma a antanta - velesila

In slednja točka je tudi razvidna iz uradnega komunikeja, edina, ki je vsaj nekoliko jasno izražena. Ustanovil se bo stalen meddržavni svet in stalno tajništvo male antante. S tem se je hotelo povedati tole: v vprašanju razorožitve, v vprašanju vojnih dolgov, v vprašanjih, ki se tičejo varnosti dosedanjih meja, kakor tudi v boju proti revizionističnim strujam v Evropi ne obstajajo več ločene države Češkoslovaška, Rumunija in Jugoslavija. ampak ena sama velesila, ki se imenuje mala antanta.

Italija bi segla po Balkanu

Rim, 20. dec. Rezultati konference male antante v Belgradu, ki se izražajo predvsem v permanentni komisiji treh ministrov in ki pomenijo očitno okrepitve prijateljskih vezi med Jugoslavijo, Češkoslovaško in Rumunijo, so zelo slabo vplivali na politično razpoloženje v Rimu. Tam so namreč s preširavanjem znanega incidenta v Trogiru in s poskusi, odtujiti mali antanti Rumunijo, katero so strašili s popolno osamljenostjo, ako bi bila napadena od Rusije, hoteli povzročiti razpoko v stavbi male antante — so se pa sedaj morali prepričati, da je ta trud fašistične zunanje politike bil popolnoma zaman.

Zato se seveda ta nejevolja rimskih krogov obrača sedaj v prvi vrsti proti Franciji in seveda tudi proti gospodu Wickham Steedu, ki je v znanem članku razkril fašistični načrt italijansko-avstrijsko-madžarske antante v sporazumu z Nemčijo, ki naj v Evropi ustanovi italijansko-nemško hegemonijo in prevrne obstoječe mirovne pakete. Fašistični tisk se nad tem bolj ogorčuje, ker je sedaj tudi oficijozni »Temps« Steedova odkritja več ali manj izrečno potrdil kot resnična in spričo tega pozval države male antante, da čim bolj utrdijo svoje medsebojno zavezništvo, da se italijanski načrti paralizirajo. Zlasti pa je zadel rimske kroge Pertinaxov članek v »Echo de Paris«, v katerem ta ugledni žurnalisti trdi, da ni izključeno, da ni bil znani trogirski incident, kjer so porušili nekoga benečanskega leva, povzročen od agentov provokaterjev, na vsak način pa da je ta dogodek služil Italiji samo kot preteza, da pristopi k izvajanju svojih antifrancoskih in antimirovnih načrtov. »Echo de Paris« pravi, da sta si Italija in Nemčija hoteli razdeliti sferi vpliva v centralni Evropi in na Balkanu, in opominja države male antante, naj se še bolj strnejo med seboj, spominjajoč se besedi, ki jih je leta 1673 naslovil beneški dož Mocenigo senatu: »Čeprav je treba stremeti za mirom, pa je škodljivo za vsako državo, da se v Ljubljani do miru gre tako daleč v svoji pasivnosti, da izgublja iz vida nevarnosti, ki grozijo v bodočnosti.«

in poedincev, česar uničujoče posledice smo znova in znova morali tudi pri nas na lastni koži brdiko občutiti — se nam zdi potrebno, da s primernimi zakoni upostavi pravico in zatre zlo in nered v gospodarstvu. Ni treba nobenih enket, pogledamo samo v obraz realnosti, pa vidimo, kako kapital tudi še danes služi ogromne, nezasluzene dobičke, kako se po lastnih izrazih Pija XI. »ne kopiči samo bogastvo, temveč se kupiči tudi strašna moč, gospodarsko samostilje in samodrži, in sicer pri nekaterih, ki po večini niti niso lastniki kapitala, temveč le skrbniki in upravniki, a ravnaajo z njim po svoji volji.« Najhuše samodrži je pri tistih, ki gospodujejo nad posodo in kreditom po mili volji »in nekako upravljajo kri, ki po njej vse gospodarstvo živi. Povsod vidimo, kako nova plutokracija »bile hud boj za moč v državi, da potem državne sile uporablja za tekmo v gospodarstvu. Plutokracija je čista privilegirana družabna kasta, ki jo najbo-

šče najdemo pri državnih krmilih, in ki zna, ker ima denar, s časopisjem pa tudi drugače z raznimi lepo donečimi patriotičnimi gesli, ki jih spravlja v javnost, skrivati svoje prave, umazane dobičkar-ske namene, ki jih ima z državo. Prav in pravično bi bilo, ko bi države zlasti v časih takih velikih gospodarskih kriz, kakor jo sedaj preživljamo, s trdimi zakoni preprečile to nezasišano kopičenje bogastva v rokah nekih družb in posameznikov. Takšna čisto navadna pravičnost bi bila bolj učinkovita socialna reforma kakor pa vsi poskusi »državnega načrtnega gospodarstva«. Če je v kaki smeri potrebna državna intervencija, je gotovo tukaj. — Res, da prave reforme v gospodarstvu ni pričakovati brez preosnove duš in srca, česar nikakor ne preziramo. A vsaj neka količina tudi smornih do-brin je potrebna, da more človek živeti primerno človeškemu dostojanstvu in kultivirati svojo duhovnost.

Drin.

spadajo semkaj: zaključitev medsebojne trgovinske pogodbe, sklenitev veterinarske in konzularne konvencije, zgraditev mostu preko Donave, dogovor o Sipskem kanalu, likvidacija povračila za premoženje banatskega dobrovoljskega polka, povračilo odškodnine za izvršene agrarne reforme v Rumuniji in Jugoslaviji bodisi državljanom bodisi institucijam in še nekatera druga manj važna obmejna vprašanja. Razen tega je bilo na današnji

Titulescu

konferenci sklenjeno, da se cerkvene in verske vprašanje reši na ta način, kakor to zahtevajo obojestranski interesi.

Z obeh strani se je v teku razgovorov pokazala izredna uslužnost, da se za vsa ta vprašanja najde čim ugodnejša rešitev, kakor je to pač že navada med Rumunijo in Jugoslavijo, da rešujeta vsa svoja sporna vprašanja sporazumno, kakor je bila že praksa v preteklosti. Vsekakor bodo načelni sporazumi v vseh gornjih vprašanjih omogočili zunanjiima ministroma obeh držav, da bosta imela na razpolago več časa za proučevanje vprašanj splošne politike, s katerimi so v zvezi interesi obeh držav. Kaže, da bo temu načelnemu sporazumu, ki je bil danes dosežen med obema zunanjiima ministroma, v najkrajšem času sledilo imenovanje posebnih strokovnih komisij, ki bodo imele nalogo, da realizirajo vse to, o čemer sta se danes načelno sporazumela Titulescu in Jevtič.

Sedež tajništva MA

Bukarest, 20. dec. 3. Današnji »Adevartul« poroča, da bo novo ustanovljeno tajništvo male antante imelo svoj stalni sedež v Zenevi.

*

Demonstracije na Reki

Reka, 20. dec. 3. Snoči je bila v fašističnem domu komemoracija za fašistom Lucianom, ki je umrl na Krku. Dolžnosti je prevzel novi pokrajinski tajnik fašistične »ranke Catalini. Po spominski slavnosti so fašisti nosili italijanske in dalmatinske zastave po mestnih ulicah ter z najgršimi besedami vzklikali proti Jugoslaviji. Pred poslopjem jugoslovanske konzulata in pred mostom, ki veže Reko s Sušakom, so demonstranti ponovno burno kričali proti naši državi.

Bombe v Zaječarju

Belgrad, 20. decembra. AA. Prošlo noč okoli 23. ure so neznanci vrgli v smeri proti vojašnici, ki stoji zunaj mesta, 14 ročnih bomb, od katerih 2 nista eksplodirali. Eksplozija ni napravila nikakšne škode. Bombe so sistema »Odrine, kakršne rabijo bolgarski četasi. Oblast je uvedla preiskavo za storilce po sledovih, ki vodijo proti bolgarski meji.

Ban na dopustu

Ljubljana, 20. dec. AA. Ban dr. Marušić je nastopil z današnjim dnevom tritedenski redni dopust. Za odsotnosti ga bo nadomestil pomočnik bana dr. Pirkmajer, ki bo sprejemal stranke ob torkih in petkih od 11 do 13.

Hišni posestniki v Belgradu

Belgrad, 20. dec. 1. Tukaj se mučijo zastopniki hišnih posestnikov iz vse države. V teku današnjega dneva so posetili merodajne osebe ter jim izročili obširno spomenico, v kateri protestirajo proti novim davčnim, ki so predvidene v naknadnih in izrednih kreditih, o katerih bo ravno jutri razpravljala senat. Radi tega so zastopniki hišnih posestnikov izročili spomenico tudi senatu. Iz Ljubljane je v deputaciji g. Fröhlich.

„Haarglanz“ je enakega pomena za lasno higieno.

Kako ostanejo lasje zdravi? Z rednim izpiranjem s sredstvom »Črna glava« — Haarglanz — po vsakem umivanju glave. Sredstvo »Haarglanz« ravna in proži omečane lasne in odstrani vse alkalne ostanke v lasih. Lasje se na ta način nevtralizirajo, postanejo prožni ter zablistijo v čistem sijaju. Za lasje je to prava pomlajevalna kopel. »Haarglanz« je priložen vsakemu zavojčku »Črne glave«, zraven pa so tudi praktična očala proti peni, ki omogočajo umivanje glave z odprtimi očmi.

K prazniku krasno božično dozo s kavo Hag
Darilo, katero vsakega razveseli. Dozo dobite brezplačno!
 Ako Vaš trgovec teh doz za darovanje kave Hag ne prodaja, prosim obrnite se na: Kava Hag d. d., Kaptol 10, Zagreb.

Vprašanje beneških levov v Trogiru

Krepak in zaslužen odgovor Rimu

Kdo ruši kulturne spomenike? - Ne mešajte se v naše zadeve!

Belgrad, 20. dec. 1. Danes popokine je vložil narodni poslanec dr. Angeljinović interpelacijo na zunanjega ministra Jevtića radi govora predsednika kr. italijanske vlade Benita Mussolinija radi incidentov v Trogiru. Interpelacija obsega sedem strani.

Dr. Angeljinović pravi v uvodnih besedah, da so neznanici poškodovali pred nekaj dnevi v Trogiru, grb inozemskih srednjeveške države, ki je že pred 140 leti prenehala obstojati. Tu je govor o nekih kamenitih levih, ki jih je nekdanja beneška republika kot simbol svoje oblasti in kot svoj državni grb postavila na javna in državna poslopja ter objekte z isto pravico, s kakršno je poznaje Avstrija postavila svojega črnočrnega dvoglavega orla. Dr. Angeljinović pravi dalje, da ni v Jugoslaviji nobenega intelektualca niti med Srbi, niti med Hrvatimi in ne med Slovenci, ne med pravoslavci in ne med katoliki in muslimani, ki ne bi obsojali takih brezsmiselnih izpadov, kakor so to bili v Trogiru. Nihče ne oči, da ni Benečija vladala v Dalmaciji, kakor tudi nihče ne oči, da ni Turčija vladala v Srbiji ali v Bosni, prav tako kakor tudi v Italiji nihče ne zanika dejstva, da je Avstrija vladala v Lombardiji, Benečiji ali v Trentinu. V Dalmaciji živi 3000 do 4000 Italijanov med 700.000 Jugoslavlani. Serenistina ne živi več in je umrla od slabosti pred 140 leti. Nadajše govori obširno v svoji interpelaciji o teh dogodkih in navaja razmerje, koliko Jugoslavlani živi v Italiji in koliko Italijanov v Dalmaciji. Največji sovražniki italijanske kulture so oni Italijani, ki mislijo, da številčno razmerje 4000 : 700.000 lahko nadomestijo kameniti spomeniki ovsajalne države. Dr. Angeljinović našteva nadalje, koliko spo-

menikov je porušila Italija na svojem področju ter navaja sledeče: 1. Porušila je spomenik pesnika Walterja von der Vogelweide v Boznu. 2. Porušila je spomenik cesarice in kraljice Elizabete v Trstu. 3. Porušila je spomenik cesarja Maksimilijana mehiškega v Trstu. 4. Trikrat je bila odbita glava cesarice in kraljice Elizabete v Meranu. 5. Porušen je bil velik bronast kip borcev za svobodo Tirolske iz leta 1809 v Untermaisu. 6. Porušen je bil spomenik bojevnikov iz svetovne vojne v Brixnu. 7. Porušen je bil spomenik borcev iz svetovne vojne v Brunneku. 8. Poškodovan je bil spomenik dunajškega in simpatičnega borca za svobodo svoje domovine Andreja Hoferja v Meranu. 9. Z dinamitom je bil razstreljen spomenik tirolskih Kaiserjagrov v Boznu; kamenje tega spomenika so Italijani uporabili za spomenik italijanske zmage.

»To so le, v kolikor se spominjam, kulturni spomeniki velikega nemškega naroda, katere so porušili in uničili odgovorni faktorji Italije. Čemu se potem spominjati spomenik pesnika Vilharja v Postojni in kompozicista Colarića v Kobaridu, ki sta bila prav tako porušena. Mar naj ponovno omenjam veličastne palače Narodnih domov v Trstu, Pazinu, Pulju, Sv. Ivanu in Barkovljah, ki so bile zažgane? Z boleščjo v duši se spominjam tukaj davnega proglašenja Nj. Vel. kralja Italije, ki je vreden naslednik svojega velikega deda: »Dovoljujejo se slovanske šole s slovanskim učnim jezikom. Vaši otroci ne bodo nikdar pozabili svojega lepega materinega jezika. V Italiji bodo uživali Hrvati in Slovenci absolutno pravičnost.« Kaj se je vse zgodilo? V Istri je bilo 530 javnih ljudskih in 16 privatnih ljudskih

šol s hrvatskim in slovenskim učnim jezikom. V te šole je zahajalo 90.000 jugoslovanskih otrok. Na teh šolah je bilo nameščenih 827 učiteljev. Imeli smo dve gimnaziji in eno učiteljsko. In sedaj? Jugoslavlani so imeli 617 zadrug, ki so bile organizirane v treh zadrugah zvezah. K temu še 116 denarnih zavodov. In sedaj? Niti ene šole ni, niti ene edine zadruga, »da o predstavnikih v javnem življenju pokretni in države sploh ne govorim. O Gorici, ki je še eklatantnejši primer, sploh nečem govoriti.

Smatram, gospod minister, da je razprava v senatu kraljevine Italije absolutno prekoračila meje, ki jih diktirajo obziri sosedstva in dobri odnosi ene države do druge. Napačno je mnenje, da se sme po avstrijskem cesarskem receptu vmešavati v naše notranje zadeve tuje države. Tako je delala svojčas Avstrija v Italiji, toda doživela je nezasiščen krah svoje politike. Mi smo eno, in sicer predvsem eno do tujca. Zato se bo bridko razočaral oni, ki bi v tem vprašanju računali na kakršnokoli razdvojenost med nami.

V zvezi s vsem tem, kar sem spredaj navedel, si dovoljujem na Vas, gospod minister, nasloviti sledeča vprašanja, na katere Vas prosim odgovora na eni prvih sej narodne skupščine:

1. Ali je res, da je bil incident v Trogiru predmet protesta kraljevine Italije v Belgradu?
2. Kakšna je pravna in moralna podlaga za ta protest?
3. Na kakšen način ste, gospod zunanji minister in kraljevska vlada, reagirali na to vmešavanje v naše domače zadeve?

Izjava nove francoske vlade

Ureditev financ

Pariz, 20. dec. tg. Vlada izjava Paul-Boncourja bo imela tri poglavja: splošno, finančno in glede zunanje politike. Prvo poglavje označuje formula, da se bo nadaljevala Herriotova politika. Drugo poglavje bo imelo Cheronove načrte o načrtih reda in varčevanja. Finančni minister hoče modernizirati državno upravo in objavljati vsak mesec izkaze o dohodkih in izdatkih itd. Ne bo se pa dotaknil plač in pokojnin. Njegovi predniki so proračunske izdatke za leto 1933 že znižali od 56 na 50 milijard. Deficit, ki še ostane, pa hoče Cheron pokriti tako: z novimi odredbami za varče-

vanje 1.5 milijarde, z novimi zvišanji davkov 2.5 milijarde in z novimi posojili 3.5 milijarde. Govori se, da namerava Cheron naložiti enkratni krizni davek v višini 10 ali 20 odstotkov povprečne dohodnine zadnjih treh let. Zunanje politično poglavje pa obravnava vprašanje dolgov. Paul Boncour bo zelo na kratko izjavil, da smatra nova vlada glasovanje poslanske zbornice, po katerem je Herriot padel, za gotovo dejstvo. Kljub temu pa bo vlada poskušala obnoviti pogajanja z Ameriko.

Drugi kabinet de Broqueville v Belgiji

Katoliško-liberalna koalicija

Bruxelles, 19. decembra.

Gospodu de Broqueville, vodji katol. stranke, se je po dolgih in težavnih pogajanjih posrečilo, da sestavi vlado, ki predstavlja koalicijo med katoliško stranko in liberalci. Ker so bili pri zadnjih volitvah novembra meseca liberalci poraženi (dobil so namreč 24 mandatov mesto prejšnjih 28, dočim so dobili socialisti, ki so imeli v prejšnji zbornici 71 mandatov, 73, katoličani pa, ki so imeli v prejšnji zbornici 76 poslancev, 79), se ta rešitev zdi nekoliko nenaravna. Bila pa je neizogibna, ker se katoličani s socialisti niso mogli sporazumeti glede temeljne linije vladne politike. Zato je rešitev položaja prešla v roke gospoda Devèze, šefa liberalne stranke, ki je v sporazumu z de Broquevilom akcušal ustvariti takozvani nacionalni blok iz vseh treh strank. Socialisti, ki očitno hočejo ostati v načelni opoziciji, so porabili okolnost, da jim je stavljen ponudbo za vladno koalicijo Devèze namesto Broquevillea, za to, da so vsaka pogajanja a limine odklonili.

Zaradi tega so sklenili katoličani kompromis z liberalno stranko, ki omogoča vlado na podlagi onih amernic, ki so bile merodajne že v prejšnjem kabinetu od oktobra 1932, kateri je predstavljal katoliško-liberalno kolaboracijo. Glavne črte tega sporazuma so: 1. da se delavska postavoja ne sme spreminjati in da ostanejo brezposelnostne podpore, ki so podjetnikom trn v peti; 2. nadaljevala se bo jezikovna reforma v smislu avtonomije za Flamce, posebno na polju justice in vojskave;

Boj za Tih ocean

Neodvisnost Filipinov

Senat Združenih držav Severne Amerike se danje čase bavi z idejo, da bi se proglasila neodvisnost Filipinskih otokov.

Filipini, kojih površina znaša 292.295 kvadratnih kilometrov, imajo okoli 12 milijonov prebivalcev, od katerih je nad 10 milijonov tako zvanih Filipinov, ki predstavljajo deloma mešance iz španskih osvajalcev in prvotnih domačinov. Filipini so prišli l. 1569 pod nadoblast Španije, ki je otoke do 19. stoletja kulturno skoraj popolnoma hispanizirala. V drugi polovici 19. stoletja so se začeli Filipinci španski državni neprestano upirati. Ravno ko je izbruhnila vojna med Španijo in Zedinjenimi državami Severne Amerike l. 1898 so se otoki nahajali zopet v uporu proti Španiji in sicer pod vodstvom Agvinalda. Ta upor je veliko pripomogel k temu, da je Amerika otoke zasedla. V miru v Parizu 10. decembra 1898 je Španija odstopila Filipine Ameriki za 20 milijonov dolarjev. Na otoku samem je narodna skupščina pod predstvom Agvinalda razglasila filipinsko republiko, katere pa Amerika, ki je izpočetka vstajajo domačinov proti Španiji podpirala, ni hotela priznati, dasi je bila domačinom obljubila, da bo od Španije zahtevala priznanje neodvisnosti Filipinov. Zato se je Agvinaldo uprl Američanom, ki so ga mogli šele l. 1901 poraziti in sicer so Agvinalda ujeli po izdaji. Ame-

rika je uvedla ustavo 29. avgusta l. 1916, po kateri imenuje generalnega guvernerja in viceguvernerja, ki je obenem minister za kulturo, vsakokratni predsednik Združenih držav, ostali ministri pa so Filipinci. Zakonodajno oblast vrši parlament, ki obstoja iz senata (24 članov) in poslanske zbornice (93 članov). Gospodarstvo Filipinov se je pod ameriško suvereniteto silno povzdignilo, danes pa vlada seveda tudi na Filipinih velika gospodarska kriza. To seveda jako pospešuje gibanje po neodvisnosti Filipinov, ki niso nikoli nehali zahtevati od USA, da se jim vrne po krivici odvzeta svoboda.

Ameriški parlament se je že večkrat bavil s to zadevo in v sedanjem momentu se nahajata pred parlamentom dva načrta, tako zvaní načrt Hare, ki hoče podeliti otokom neodvisnost po poizkusni dobi osmih let, in lex Hawkes Cutting, ki priporoča poizkusno dobo 18 let. Senat pa je mnenja, da naj bi ta doba trajala 14 let. Mogoče je, da senat ta zakon sprejme, toda ravno tako gotovo se zdi, da bo predsednik Hoover zakon onemogočil s svojim vetom. Ker je tudi tajnik za zunanje zadeve Stimson odločno proti neodvisnosti Filipinov, bo cela stvar s skoraj absolutno gotovostjo padla v vodo. Filipini (Manila) tvorijo mogočno mornariško bazo USA, ki bi v slučaju vojne z Japonsko bila ogromnega pomena.

Za oline industrijo

Belgrad, 20. dec. AA. Kmetijski minister je odredil, da se ustanovi pri kmetijskem ministru fond za pospeševanje in gojenje oljnih rastlin. Ta fond se bo vzdrževal iz izrednih doprinosov po 150 Din za vsakih 10.000 kg semena, ki ga tovarnarji pripeljejo v tovarnice, in sicer na koncu vsakega tromesečja. To vsoto bodo plačevale te tovarne: 1. Prva hrvatska tovarnica ulja, d. d. v Zagrebu, 2. Industrija ulja, d. d. Koprivnica, 3. Vojvodjanska fabrika ulja, komanditno društvo, Novi Vrbas, 4. Domača fabrika ulja, komanditno društvo, Novi Vrbas, 5. Fabrika ulja i takana, Joca Ograndjević, Veleš, 6. Veleška šerajlovska a. d., Veleš, 7. Zanki d. z. o. z. v Ljubljani, 8. Zabret & Co., d. z. o. z. v Primskovem pri Kranju. Vplačila se bodo vršila pri Privilegirani agrarni banki.

Belgraiske vesti

Belgrad, 20. dec. 1. Iz zapora okrožnega sodišča v Sremski Mitrovici je danes navsezgodaj že drugič pobegnili zloglasni zločinci Alojzij Horvat. Z njim je pobegnil tudi kaznjencev Slavko Živković.

Belgrad, 20. dec. 1. Upokojen je Franc Gabrijevič, učitelj v Murski Soboti.

Belgrad, 20. dec. 1. Preteklo nedeljo je bila v Belgradu seja plenuma Narodne odbrane, na kateri je bila sprejeta ostavka, ki jo je podal na predsedniško mesto dosedajni predsednik Narodne odbrane, upokojeni general Ljubomir Miličević. Za novega predsednika je bil soglasno izvoljen Ilija Trifunović. Na seji plenuma so nato razpravljali še o nekaterih internih društvenih zadevah.

Dunajska vremenska napoved: Se nobene bistvene izpremembe vremena ne bo.

Izjava poljskega ministrskega predsednika

Vsepovsod mir, red, zaupanje

Varšava, 20. dec. 8. Ekspozice, ki ga je imel te dni predsednik poljske vlade Prystor o gospodarskem položaju v Poljski, je povzročil veliko zanimanje v vsej javnosti. Predsednik vlade se je izogibal v svoji izjavi besede: kriza, ki je bila že tolikokrat vedno in vedno ponavljana od vseh strani. Hotel je praktično orisati pravi razlog sedanjih gospodarskih težkoč. Primerjal je stanje trgovinskega prometa v prvem polletju 1929, ki se je v 48 državah zmanjšalo za okrog 60%. Tudi Poljska je stalno doživljala padanje trgovinskega prometa. Prystor je naglasil, da se Poljska z uspehom bori s krizo in ni dopustila, da se desorganizira gospodarski aparat. Vzdržala je stabilnost valute in ni vpeljala deviznih omejitev. Zato je Poljska doživljala tudi ugodne trenutke. Predvsem v njej ni panike, mir vlada vse-

povsod in zaupanje naroda do vlade je resnično. Ta mir je zelo važen za nadaljnje delo v borbi proti gospodarski krizi. Predsednik vlade Prystor je predvsem opisal današnji položaj kmeti, ki predstavljajo 70% poljskega prebivalstva in ki je posebno močno občutil težko gospodarsko depresijo. Prystor ne predvideva skorajšnjega zboljšanja cen poljskim proizvodom in naglašal, da ni najhujše zlo v nizkih cenah teh proizvodov, temveč v razmerju med temi cenami in cenami industrijskih in drugih proizvodov. Če bi se dosegla med temi proizvodni prava harmonija, bi se pokazale takoj velike olajšave v gospodarskem življenju. Prystor je kritiziral visoke cene kartelev in previsoke socialne davke. Vlada bo delala z vsemi silami tudi v bodoče, da zagotovi državi potrebno delo in mir.

Nemška notranja politika

V Nemčijo se vrača mir?

Berlin, 20. dec. tg. Državni predsednik Hindenburg je danes izdal že napovedano zasilno naredbo za ohranitev notranjega mira. Ta naredba ukinja pred vsem protiterorsko naredbo iz meseca avgusta in izjemno sodišče proti političnim nasilnostim ter navaja kot razlog, da je med tem nastalo politično pomirjenje. Ukinje so tudi naredbe o omejitvi tiskovne svobode in zbiranju glasovne prava. Tudi javni sprejdi in manifestacije so zopet dovoljene. Samo še do 2. januarja veljajo predpisi notranjega premirja z ozirom na bojični mir. Zakon o varstvu republike, ki poteče koncem leta, se razveljavi takoj. Nasilnosti ali zasramovanja državnega predsednika pa se bodo še nadalje kaznovala z zaporom ne pod tri mesece, če ne bo izrečena ostrejša kazen. S kazensko pravnimi dolečbami so zaščitene tudi državne barve in ustava. Obdržita pa se dve omejitvi javne svobode, t. j. pravica policije, da sme pošiljati svoje pooblaščenke na javna zbiranja in pravica najvišje deželne oblasti, razpuščati društva, katera bi kršila paragrafe o veleizdaji. Končno zahteva tudi še zakon o glori oborožja, da se izreče najmanjša kazen proti onim, ki bi oboroženi v politične svrhe prihajali skupno na javne kraje.

Amnestija v Nemčiji

Berlin, 20. dec. tg. Amnestija za delikte, storjene iz zunanje-političnih nagibov ali radi gospodarske stiske, bo stopila v veljavo še pred božičem. Državni svet je danes popoldne sprejel zakon o amnestiji s 44 glasovi proti 19 glasovom Bavarske, Württemberške in Badena.

Po Berlina ropajo

Berlin, 20. dec. tg. Danes je bilo v Berlinu zopet več napadov na trgovine, posebno na živila v vzhodnem delu Berlina. Napadali so odnesli veliko število perutnine, pripravljene za božič. Škoda je precejšnja. Skoraj ob istem času pa je bil izvršen tudi napad na konfekcijsko trgovino v predmestju Schöneberg, v katero je vdrl 25 mladih ljudi, ki so zastrašili trgovca z revolverji, se oblekli v nove obleke, jih tudi pobasali v ovoje in potem odšli. Policija izjavlja, da pri teh sistematičnih napadih ne gre za dejanja obupa, temveč da gre za očitno ne našteta dogovorna napade. Policijsko predsedništvo je izjavilo, da bo nastopalo proti takim napadom z najostrejšimi sredstvi.

Slovenska krščanska prosveta na Koroškem

Občni zbor slovenske kršč. soc. zveze v Celovcu

Celovec, 16. dec.

V četrtek, dne 15. decembra se je zbralo prav lepo število narodnih delavcev na Koroškem v Mohorjevi hiši. Vrhil se je občni zbor Slov. kršč. soc. zveze za Koroško. Razen enega so poslala vsa društva svoje zastopnike, nekatera društva so zastopali kar po trije zastopniki, iz Zahomca jih je prišlo kar šest. Ta lepa udeležba mladih in živahno sodelovanje vseh navzočih dviga v nas upravičen up in trdnost v lepo bodočnost naših bratov tam za Karavankami. Po otvoritvi je sledilo najprej globoko zasnovano in zelo lepo razpredeno predavanje o narodnem in nenarodnem delu. Govornik je izjavil nekako sledeče misli: Vsakdo je član in v vsaki stvari je del naroda. Tega naroda član je in naj po božji volji ostane. In vse, kar on dobrega in pozitivnega stori, vse je delo za narod, je narodno delo. Sem moramo šteti vse z enako pravico: prosvetno, gospodarsko, socialno, karitativno, politično in versko delo, kajti vse to delo skupaj in vsako zase bogati narodov organizem in pospešuje narodovo življenje. Kdorkoli zida, zida za narod, kdor kjerkoli podira, podira narodovo last in mu s tem škoduje. Dober gospodar in skrbna gospodinja množita narodovo promocijo, prosvetni delavci oblikujejo in plemenitijo narodovo dušo in srce, in učitelji, ki uče mladino v pravem narodnem duhu, so še posebno važni narodni delavci. Prav tako vršita važno narodno delo politik in socialni delavec, ki ju vodi pri delu za narod le neselbičnost in skrb za občo korist in blagostanje. Najvažnejše delo pa vrši med narodom oni, ki seže najgloblje v globoke človeške duše, ki obrabi človeku srce in razum. Religiozno delo je, ki v narodu obračunje in moči fizične in moralne sile. Vse delo, ki je omejenim osebam nasprotno, ki izvirja iz selbičnosti in dobičakarstva, je nenarodno, ker narodu škodi.

Te iskrene besede so sprejeli navzoči s toplim srcem in globokim razumevanjem, bilo bi jih škoda, če bi izpustili v pozabo, zato bo prav, če predavatelja izpolni željo predsednika in objavi predavanje, da ga bodo imeli tudi oni, ki niso bili navzoči.

Sledilo je jedrnat predavanje društvenega tajnika o splošnih in ciljih naše mladine. Stara zapadna Evropa romanskih in germanskih narodov izmida in izgublja prošnost idej, izgubila je v stoletjih preveč svojih fizičnih in moralnih moči. Protoposto je ubijala verski duh narodov in ga skušala nadomestiti s civilizacijo in individualnim ugodjem. V svojem socialnem življenju je razdirala občestveno narodno in stanovsko zavest, v njenem gospodarstvu jo je vodila selbičnost in dobičakarstvo. Zato je danes v razkroju in se brez vsake odporne sile prelaja bližnji katastrofi. Bodočnost bo pripadla onim narodom, ki so obrabili svoje fizične in moralne sile, ki so si znali očuvati svoje duševne vrednote. Bodočnost bo onih narodov, ki poznajo neselbičnost in ljubezen. Teh notranjih sil pa je največ v slovenskih narodih, zato bo bodočnost — slovenska. Stara Evropa se izživlja v raznih fašizmih in socializmih, a vsi ti je ne bodo rešili, treba je zdraviti fizičnih in krepkih duševnih sil. Kar je zdravega, bo prenehalo vsak, še tako hud eksperiment boljševizma. Nova doba, ki prihaja, pa ne bo dobra sovražstva, temveč doba ljubezni in bratoljubja. Naše mladine naloga pa je, da pripravi na to dobo sebe in svoj narod. Mladina mora navodati neizprosno boj vsemu, kar razdira in ponižuje, vse njeno delo mora služiti le najvišjim narodnim vrednotam. Prežela tega zdravega duha, mora rasti v močnej, zdrave osebnosti, priboriti si mora spoštovanje vseh sovrstnikov in vsega naroda, v pravi požrtvovalnosti mora graditi s podrobnim delom, družiti in zbirati narodove drobce v eno krepko telo in eno dušo z enim samim srcem.

To naj so naši mladini pota in to njeni cilji, naj naša mladina nikdar ne pozabi, da mora rasti v velikončno vstajenje nove dobe le iz polne vsebine božične noči.

Globoko zajete besede so krepko odjeknile v srcih navzočih mladine, žareči obrazji so vidno kazali, da so padle na rodovitno njivo. V obeh govorih je bil podan lep kos novih načrtov prosvetnega dela, zgovoren dokaz, kako krepko poganja kleno zmaje onstran Karavank.

Predsednik je najprej podal nekaj splošnih misli iz društvenega dela v preteklem letu. Posebno zanimanje je vzbujalo njegovo pojasnilo o pevski turneji zborov, ki je bila zaenkrat preložena. Soglasno je bila sprejeta resolucija, ki odloča vse one faktore, ki so zasnovano turnejo zaenkrat preprečili in s tem kršili najelementarnejšo pravico naše mladine. Zelo hvaležno je bilo sprejeto poročilo o čestni iskrenosti in ljubezni, s katero pričakujejo prihoda pevcev bratje v Jugoslaviji. Razveseljiva je

bila novica, da je turneja od strani merodajnih faktorjev in principu dovoljena.

Tajnikovo poročilo je pokazalo, da je centrala delovala v preteklem letu precej živahno v smerah, ki so se nujile iz mladinske prosvete, ker je ona prosvetna centrala, je bila njena naloga, da ponoti in poglubi mladinsko udejstvovanje na kulturnem polju in poživlji v vsem narodu narodnoobčestveni duh. Pri tem delu so ji služili razni fantovski večeri, voditeljski tečaji, razni poučni članki v »Koroškem Slovence«, večje in manjše pevске prireditve, proslave velikih slovenskih mož, strokovno-gospodarski in gospodinjski tečaji. Zavrnila pa je to delo splošna kriza, pomanjkljivo šolstvo in ne najzadnje tu in tam pomanjkanje primerne idealizma in nezavednost našega ljudstva. Vendar je kljub vsem tem oviram prosvetno življenje koroških Slovencev — poleg verskega — najvidnejši in najhvalejnejši delokrog narodnoobčestvenega udejstvovanja. Hvalevredna je v tem oziru zlasti izredna pomoč požrtvovalnim prosvetnim delavcem po vseh krajih in še posebej duhovščini, ki s pravi

vim heroizmom vztraja v hudih bojih in tem plodonosnem delu. Zveza je imela zelo živahen stik s Pevsko zvezo, manj pa s Prosvetnimi v Ljubljani in Mariboru.

Odbornica dekliških odsekov je podala o doseganju dekliškega gibanja prezanimive podrobnosti, ki vse dokazujejo, da je ta vrsta dela v najlepšem razmahu in obeta, da se porodi in razvije iz tega podrobnega dela zdravo, mogočno gibanje slovenskega ženstva od Brda do Pliberke. — Po blagajniškem poročilu je bil odbor razrešen svojih dolžnosti.

Zastopnik iz Ljubljane je pozdravil navzoče v imenu slovenske pevске armade in želel zlasti, da bi čim prej prišli koroški pevci k nam, ki jih nestropno pričakujemo. Ko je bilo sprejetih še veliko misli o novi organizaciji pevskih zborov, je bil izvoljen nov odbor, ki je sprejel vase nekaj mladih svežih moči.

Živahno sodelovanje navzočih pri slučajnostih, je rodilo nebroj lepih misli in trdnih sklepov za prosvetno delo v prihodnjem letu. Vse občni zbor se je izvršil v znamenju mladinske živahnosti, krepke volje in veselja do dela za prosveto. Vesel je bil posebno pogled na zdravo mladino, ki je tako najlepše praznovala svoj prosvetni božič.

Koroški pevci pridejo!

Koroški pevci pridejo, kakor smo izvedeli, v sredi januarja k nam in opravijo napovedane koncerte.

Veliki Besednik govori

Poučna in zanimiva knjižica — Govor prostozidarskega mojstra v Somboru

Belgrad, 19. decembra.

Te dni mi je prišla v roke brošura, katere je bila natisnjena pri Madjareviču v Belgradu. Naslov ima: »DJB. Svečana beseda održana na godišnjoj skupštini Velike Lože »Jugoslavije« 4. IV. 1932.« — Brošura obsega 29 strani ter je tiskana ko rokopa.

Kakor sem izvedel, je govor, ki ga prinaša ta brošura, na zborovanju prostozidarjev v Somboru govoril Damjan J. Branković, veliki besednik Velike Lože v Belgradu in član Lože »Pobratime« v Belgradu. Ker je ta značilni govor izčrpano raztolmačil razmerje jugoslovanskih masonskih bratov do vsega našega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja, zato bo morda zanimaj, če ga v izveščju priobčim Slovencev na vpogled, vse brez razlike kulturnega nazora, socialnega stališča in politične smeri.

V uvodu naglašja govornik:

»Največja nesreča našega časa je v tem, ker vse pozno dozoreva... Tudi pri tej priliki moram z obžalovanjem poudariti in naglasiti, da duhovni odnosi med našimi (masonskimi) delavnicami niso razviti v tej meri kakor bi bilo potrebno. Zato je potrebno, da dobimo enoten pogled na svoje sodobne in neposredne naloge. Mislim, da je jasno za vsakega brata, da delamo hudo napako in kaznivo malomarnost, ker vprašaji, esodobnih in v našem krogu odlično obdelanih, ne pravičljavo in javnost ter na njo ne vplivamo, da bi se približala našemu pojmovanju. Za sedaj mi ta vpliv izvršujemo v zelo omejeni meri po svojih bratih, ki so v javni službi. Že davno bi se o značaju in ciljih svobodnega zidarstva tudi v naši državi izkristaliziralo popolnoma lastno mišljenje, ko bi mi s svojim Jhovnim delom prišli pred široko javnost. Potrebno bi bilo tudi, da krijemo svoje brate v kraljevski vladi, v obeh zakonodajnih telesih, državnem svetu, esodstvu in na drugih vidnih položajih.

Po naši ustavi nimamo pravice vplivati na nikakoli politično ali versko prepričanje, pač pa imamo pravico in dolžnost zahtevati od svojih bratov v javni službi in na vsakem mestu, da najskrbneje varujejo ugled naše ustanove ter da delajo v duhu naših vzvišenih načel; če pa tega ne delajo, da jih prepričamo, da morajo drugače delati.

En pojav nas more posebno zadovoljiti. To je, da je število in duhovna kvaliteta naše sredine narasla. Na ta način jugoslovansko svobodno zidarstvo postaja močan duhovni činilec in solidna moralna moč v vrstah svetovne masonerije. Posebno je treba poudariti in naših sredini močan interes za javno vzgojo in šolstvo, njene pravice in metode. Naši strokovni bratje so v tem vprašanju izdali odlične razprave. Temeljita izobrazba in nepristranska vzgoja mladine so najkrepkejši stebri države in nacije. Na tem polju je treba pobijati vsak drugi nepoklican vpliv.

Svetovni masoneriji se je posrečilo ustvariti najepohalnejšo zamisel vseh stoletij. Edino njej se je zahvaliti, če se je za organizacijo svetovnega miru ustanovilo Društvo narodov.

Jugoslovansko svobodno zidarstvo najbolj zana usoda našega naroda. Ta je doživljal svojo ožjo narodno nalogo ter se z vso silo vrgel na delo za blagostanje in kulturni napredek. Toda mi uvidevamo, da je nastopil zgodovinski trenutek, ko mora svetovna masonerija razviti svoje zastave in po-

nesti skozi razburjeno človeštvo propoved miru in ljubezni. Ne po verskem zanosu, kakor so brezuspešno poskušale krščanske cerkve, ampak po sili razuma in resnice. Pri tej priliki moramo dati polno priznanje tistim našim bratom, ki živahno sodelujejo pri telesnem razviju in viteški vzgoji našega naroda. ... svobodno zidarstvo imata važne skupne točke na polju ustvarjanja moralne osebnosti in razvijanja konstruktivnega patriotizma. Ko gobjlje razmotrivamo vprašanja, ki so v teku lanskega leta prišla pod ključno, moramo pohvaliti delo posameznih bratov, ki so delali za organizacijo miru, ki so proučevali razmere pri onih nacionalnih vejah, katere so ostale pod tujo oblastjo. ki so zbirali zgodovinske podatke o vlogi jugoslovanskega svobodnega zidarstva pri osvobodjenju in zedinjenju našega troimenega naroda, ki so delali na to, da se pri nas uvede civilni zakon, da se v tem pospeši asimilacija naših plemen.

Pri izbiranju državljanov za našo zvezo moramo biti krajno previdni. Jugoslovansko svobodno zidarstvo je označilo svoje stališče do političnih, kulturnih, etičnih in materialnih odnosov v našem narodu. Neomajno stoji na stališču, da so Srbi, Hrvati in Slovenci eden troimen narod v eni nedeljivi skupni domovini. Verujemo, da je samo tako mogoče doseči edinstvo duha in pogledov na potrebe našega naroda, in vseh državljanov brez razlike vere in narodnosti.

Noseči plamen svobodno-zidarske svetlobe po vseh deželah naše širne domovine izpovedujemo mir in ljubezen med vsemi državljani. Tu se moramo z občutjem posebnega zadovoljstva ustaviti na zadnjem markantnem uspehu naše misli, v središču katoliške nadoblasti. Ustanovitev venčka — »Valentin Vodnika uOr: Ljubljana — znači važno prekretno točko v kulturnem napredku našega naroda. To je pravično in naravno povračilo za obrekovanje, ki ga je nad namiz zagrešil »Slovenec«. Izza rojstva ilirske misli v Ljubljani je to najznamenitejši dogodek idejne vrste pri naših bratih Slovincih. Imena prvih borev za duhovno svobodo na Slovenskem bodo ovekovčena v našem narodu. V neenaki borbi s klerikalizmom morejo naši bratje računati na našo vsestransko pomoč. Nikjer drugje duhovništvo ni zvesteje služilo slovenskim tlačiteljem kakor na Slovenskem. Sedaj nam ostaja zadnja etapa: pohod v viteško Črno goro.

Zdi se mi, da mora masonerija prav v tem trenutku, ko svet po svetovni vojni in v veliki duhovni zmučenosti boga za novimi oblikami življenja in vere, pokazati mu pravo pot, da ne bo iskal lažnih pribežališč.

Zaradi nekrščanske in nečloveške odločbe katoliške duhovščine, ki noče sodelovati pri pogrebu naših bratov rimsko-katoliške veroizpovedi, zaradi obrekljivih stavkov v katoliški proti svobodnim zidarjem, da bi pri otrocih vzbudili mržnjo proti svojim staršem, zaradi resnega nastopa jezuitov v naši državi in njihovega vpliva na vzgojo mladine, zaradi vsega tega je jugoslovansko svobodno zidarstvo prisiljeno stopiti iz rezerve... Naša vera je v vesti in spoznanju, naša v čudežih in v nadčutnem svetu! To je spopad znanosti z vero! Mi nečemo dovoliti, da bi naš narod padel v brezupno duhovno suženjstvo, v duševni mrak. Vsak prostozidar, ko stopa v zvezo, priseže, da bo spoštoval državne zakone. Ne vem, kaj delajo oni, ki so v nacionalnem smislu sad brez korena in katerim je vera več kakor narod in domovina. Verujem, da bo naš trezni narod v interesu svojega duševnega miru nekega dne izročil znanstveni in objektivni reviziji vse verske zakone in iz njih odstranil vse preživele se, smešne in nemoralne pojme. Vse te stvari bodo nekega dne prišle pod udarec zdravega razuma in državne vesti.

Trdil sem, kar se je nekaterim bratom zelo neverjetno, da je zbor vrhovnih svetov 1. 1775. v Lausani revidiral prostozidarska načela in črtal misel, da je duša neumrjoča. Velika napaka bi bila, ko bi tega tedaj ne bili storili. Svobodni duhovi se ne morejo živjeti v mišljenju Tomaža Akvinskega, ki je trdil, da je vera dovršena oblika znanja. Kadar govorimo o verskih skrivnostih in abstraktnih pojmi, se mora prostozidar osvoboditi vseh augestij in v korenu potlačiti vsako dvomljivo misel, ker le tako bo mogel pomagati tudi svojim bližnjim, da bodo razbili okove laži in neumnosti, ki oklepajo človeški duh ter duše svobodo vesti.

Dragi bratje! Naša dolžnost je, da svoje prizadevanje prenesemo v družbo, v sredino, v kateri živimo v državljanskem poklicu. Zato se zavedajte svoje častne besede, da boete storili vse, kar je od vas odvisno, da svojim soljudem strgamo obvezo z oči, da bodo tudi ti mogli vdeči svetlobo svobodnega zidarstva in biti deležni vere v orjaško silo človeškega duha.

Božična prošnja

V največji potrebi se zaradi vsestranske krize nahaja »Dom sv. Terezije za revne otroke« v Zagrebu. Še več sto tisoč Din je plačati za zgradbo, kar se s silo zahteva še pred koncem leta.

Gospodarka tega Doma, mala sv. Terezija od deteta Jezusa, išče pomoči od svojih zvestih prijateljev, bodisi s posojili ali milodari; ona bo vam izposlala za to preobitnega blagoslov od božjega Deteta.

Dom sv. Terezije za zapuščene otroke, Zagreb, Vrbovec 35.

V šoli

so Vaši malčki bolj kot pa kje drugje izpostavljeni nevarnosti nalezljivih bolezni. Varujte jih s

Panflavin-PASTICAMI

Dovoljeno od Min. socijalne pol. in narodn. ga zdravja S št. 15051 od 26. 8. 1932.

G. nadškof Jeglič se počuti prav dobro

Gornji grad, 20. decembra.

Prevzvišeni g. nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič se je počutil danes prav dobro. Temperatura je imel 37,4, puls 96, subjektivno stanje: zelo povojno, objektivno stanje: zadovoljivo. O zdravstvenem stanju Prevzvišenega ne bomo več poročali, razen če bi nastopila kakšna sprememba, kar pa pri sedanjem stanju ni verjetno.

Zato z vsem srcem zaupamo, da nam bo ljubi Bog gospoda nadškofa še dolgo ohranil čilega in zdravega.

Kaj je demagogija?

Ljubljana, 19. decembra.

Danes smo v ljubljanskem jutrniku »Jutro« in večerniku »Slov. Narod« zopet brali nekaj o nekaki »demagogiji«. »Zavrnjeno demagoško hujskanje uradništva« — je zapisano v »Jutru«. »Demagoško zavijanje« — pa se bere v »Narodu«. Ker smo natančni ljudje, smo se hoteli prepričati, kaj je to »demagogija«. Šli smo gledat v učene bukve, kjer je zapisano, da dandanes pomeni beseda demagogija početje politikov (in kajpada tudi časnika-jev), ki hočejo ljudske množice zapeljati na stran poto. Ker oba napredna časopisa ne imenujeta tistega, ki ga obkličata z očitkom demagogije, zato ne vemo, koga gospoda s tem misli. Vendar pa je v teh člankih obeh listov nekaj trditve, ki so kakor nalašč napisane zato, da »množice zapeljuje na stranpota«, kar bi po gorenji definiciji bila tudi demagogija.

V »Jutru« namreč beremo tole trditve: »Uradniški zakon iz leta 1931 so sopodpisali oni, katerih glasilo sedaj potuhnjeno toži, kako je uradniški položaj negotov.«

V »Slov. Narod« pa stoji črno na belem takole: »Sedanjni uradniški zakon iz leta 1931 (ko je bil minister tudi dr. Korošec), se s tem zakonom prav nič ne izpreminja, marveč se samo tolmači ta člen uradniškega zakona.«

Te trditve je treba zaradi resnice popraviti in tako prepričati zlonamerno zavajanje množic, to se pravi, razbiti »demagoško hujskanje, ki tiči v pisanju teh dveh ljubljanskih listov.

Najprvo naj ugotovimo, da je v času »diktatorskega režima« — kakor se izraža »Jutro« — zakone podpisoval poleg predsednika vlade le resorni minister, ki jih je izdal in za nje bil odgovoren. Uradniški zakon je podpisal leta 1931 tedanji minister pravde gosp. Ljotić poleg predsednika vlade gosp. generala Živkovića. Sopodpisal ga ni nihče, tudi ne »oni, katerih glasilo sedaj potuhnjeno toži...«, kakor demagogira »Jutro«.

V tej zvezi moramo ugotoviti še drugo neresničnost, ki je zapisana zato, da zlonamerno zavaja množico: Ko je aprila leta 1931 bil podpisan in objavljen novi uradniški zakon, dr. Korošec že več ko pol leta ni bilo več v vladi, zaradi tega ga ni mogel ne podpisati ne sopodpisati. Tudi ta demagogija je s tem zgodovinskim dejstvom do gola razkrinkana!

Ne razumemo pa, zakaj se je pisec teh člankov zdelo primerno odgovornost za uradniški zakon valiti na osebe, ki z njim nimajo nobenega stika in ga nikdar imeli niso. Kdo pa se je drnil kdaj javno ziniti, da je ta zakon sploh slab? Saj ne more biti slab, ko pa sami zagotavljate, da se z novim zakonom ne bo izpremenil, marveč, da se bo člen 110 le avtentično tolmačil, in v tem je res jedro vprašanja, o katerem je tudi »Slovenec« že pisal.

Člen 110 uradniškega zakona se glasi: »Odločba oblastva o prestanku službe (člaka 16. § 104.) se sme izdati, če po pristojnosti iz § 103. minister, ban ali pooblaščen starišna smatra, da je uslužbenec ne sposoben ali neprimeren za službo, ali če to sicer zahtevajo službeni interesi. Za odločbo glede uradnikov je potrebna soglasnost predsednika ministrskega sveta.«

Zgorej citirana točka 16 § 104. pa določa: »Civilnemu državnemu uslužbencu prestane služba: ... 16. če pristojno oblastvo odloči, da mu služba preneša.«

Državni svet je doslej v slučajih pritožbe po svojem prepričanju razsojal, ali je bil kak uradnik odpuščen na podlagi zgorej citiranih zakonov določil upravičeno ali ne. Državni svet se je postavil celo na stališče, da mora minister utemeljiti, zakaj je odpuštil ali upokojil kakega uradnika. Zato je državni svet nekatere upokojitve tudi razveljavil, kakor je znano. Po novi avtentični interpretaciji pa posled pritožba na državni svet sploh ne bo več mogoča, saj »Jutro« samo priznava, da je posled »odločitev o teh vprašanjih prav s čl. 110 izrecno pridržana popolnoma svobodni oceni pristojne državne oblasti in torej izrecno izvzeta od revizij kakršnekoli sodne instance.«

Iz navedenega je torej jasno razvidno, da bo posled odpuš uradnikov izvzet od vsakršne pritožbe. Drugače pri nas na Slovenskem tega tudi nihče razumel ni. Tako je stvar razumel gotovo tudi gosp. senator Ivan Hribar, o katerem poroča »Jutro«, da je »našel mnogo lepih besed za to, da bi se končno uvedla stalnost državnih namestencev kot ena največjih jamstev dobre in objektivne uprave.« Z ozirom na vse to je potem g. senator Hribar z drugimi gospodi vred glasoval za tako avtentično interpretacijo, kar pa kajpada čisto razumemo.

Vendar pa bi z ozirom na vsa ta pribita dejstva le radi vedeli, zakaj obdava ljubljanska napredna in svobodoumna dnevnika po vsem tem in takem še očitata demagogijo nekim neznanim ljudem, medtem ko sta sama v isti sapi zgrešila najgrš demagogijo na račun čiste in objektivne resnice, poslušajoč se v ta namen docela izmišljenih laži in potvorb.

Božiček je vedel

da je nova Voigtländerjeva Brillant-kamera najlepše darilo za božič. Kajti — na t.hem si staro in mlado želi le — prvovrstno kamero.

Ravnanje z njo je tako enostavno, da more snimati vsak brez predizobrazbe. In poleg tega predstavlja po svoji sijajni izdelavi — darilo trajne vrednosti. Popolnoma neobvezno, ne da bi morali kaj kupiti, si lahko ogledate to kamero kakor tudi vsako drugo v

drogeriji GREGORIČ
Ljubljana Prešernova 5
Stane le Din 440.-

Naznanilo otvoritve!

Centenemu občinstvu se priporoča novo otvorena ter moderno opremljena mlečna pivnica in prodajalna mlečnih izdelkov v pasaji nebotičnika. Vedno na razpolago toplo in mrzlo mleko, jogurt, navadno kislino mleko, kislina in sladka smetana, prvovrstno čajno maslo, navadno surovo maslo, kuhano maslo ter vse vrste sirov kot: ementalec, edamec, trapist in priznane specialitete kot: Romadour, Imperial, Liptauer itd. Nizke cene; vsak dan sveže blago!

OSREDNJE MLEKARNE V LJUBLJANI

Dnevna kronika

Zborovanje Slomškove družbe

Kakor že objavljeno, bo zborovanje Slomškove družbe dne 27. decembra t. l. v Ljubljani. Potrebno se mi vidi, da opozorim javnost na to zborovanje, ker jih je še mnogo, ki mislijo, da je Slomškova družba le za vse, ki jim je kaj za krščansko vzgojo mladine. Da ima odbor, ki obstoja po veliki večini iz poklicnih pedagogov, izvira od tod, ker imajo narodni učitelji veliko večino v Družbi. To bo seveda ostalo dotlej, dokler številni učitelji in učiteljice ne presežejo pripadniki drugih poklicev. Vzgojni problem je tako splošen, važen in potreben, da ni dovolj, če bi se zanj zanimali le učitelji-ice narodnih šol, duhovščina in profesorji. Zanj se mora zanimati vsa javnost, vsak posameznik, ki po svojem delu in življenju pomaga ali pa ruši pri vzgoji. Nikakor ne odrekam javnosti zanimanja za vzgojo, ker vidim pojave, ki pričajo, da ni javnost apatična za vzgojne probleme. Priča za to sta društvi: Krščanska šola in Šola in dom. Obe društvi pa se mi vidita le kot dva čuvarka, ki nastopita v akcijo šele tedaj, ko se že pojavijo hibe v šolskem organizmu in postanejo vidne. Namen Slomškove družbe je globlji. Družba gre za tem, da bi bilo šolstvo urejeno na vekoviti in neizpremenljivi krščanski načelih, fundiranih na znanstvenih bazah religije. Tudi pred novimi vzgojnimi zahtevami si ne zapiramo vrat, vendar moramo vse novo premetriti po krščanskem pedagoškem načelu, ki nam je geslo. Na letošnjem zborovanju bomo čuli o načelih, ki so jih zavzeli zborovalci na svetovnem kongresu v Nici, ki sta mu prisostvovali tudi dve članici Slomškove družbe. In kakor nam ne smejo biti neznan svetovni pojavi na pedagoškem polju, tako tudi ne smemo prekomran, ki razjedajo naše narodno telo. In ta grda rana je tožarije, ki se pojavlja v družini, v šoli, v organizacijah in v življenju sploh. Skrajni čas je že, da si to rano ogledamo z moralne in etične plati. Treba jo je osvetliti tako, da se je bo vsak človek sramoval v dno svoje duše. Program letošnjega božičnega zborovanja je tedaj zelo aktualen. Zato po vsej pravici pričakujemo častne udeležbe ne samo od učiteljske, temveč tudi od duhovske in svetne inteligence. Dobrodošlo tudi dijaštvo krščanskega mišljenja in potenja! Zborovanje bo v židovskih belih dvorani. Pred zborovanjem pa bo rv. maša pri frančiškanih za vse člane Slomškove družbe, ki so umrli v tem letu. Udeležimo se je vsi!

S.

KLOBUKE

za Božič v lepih modnih barvah in oblikah, dobre kakovosti — ter razne športne in zimске čepice dobite v trgovini klobukov

MIRKO BOGATAJ - Ljubljana

Stari trg št. 14.

Cene jako nizke! Solidna postrežba! Sprejemajo se popravila.

Priznanje dekana Fr. Gomilšku

Sv. Benedikt, 18. decembra.

Včeraj so nas obiskali gostje iz Maribora in Jarenine ter se ogledali pri 60letniku slavljencu gosp. dekanu Francu Gomilšku. Iz Maribora so prispeli bivši mariborski župan dr. Juvan, bivši narodni poslanec Fr. Žebot, oba podpredsednika mariborske Prosvetne zveze dr. Josip Jeraj in dr. Fran Vatovec, iz Jarenine pa g. kaplan Ignacij Malej in vrli društveni delavec Franc Šparl. V imenu mariborske Prosvetne zveze je izročil slavljencu lepo spominsko diplomu dr. Fran Vatovec, gosp. kaplan Malej pa diplomu častnega predsedstva od kat. prosvetnega društva v Jarenini, kjer je slavljenc kot kaplan s tolikim uspehom zavrnil ledino katoliškega prosvetnega dela. Krasne besede priznanja, hvaležnosti in globokega spoštovanja do slavljenca so potem govorili dr. Jeraj, Malej, Fr. Žebot in svetlenarski župnik in duhovni svetnik Franc Sinko. Z njemu lastnim mladostnim zanosom je potem slavljenec spregovoril priske besede zahvale in združil v ta svoja izjavljajva nekatere važne programatične misli za bodoče naše prosvetno delovanje. Na štefanovo pa priredi naše tukajšnje prosvetno društvo slavnostno akademijo na čast vrlcu in množazasluznemu slavlencu ter ljubljenu svojem duhovnemu očetu. Na akademiji govori slavnostno besedo bivši narodni poslanec in Gomilškov učenec Franjo Žebot.

Kolektivna pogodba na Jesenicah opravičeno odpovedana

Ljubljana, 20. decembra.

Kakor smo pred časom poročali, je delavstvo odpovedalo kolektivno pogodbo s KID na Jesenicah. Družba pa se je postavila na etališče, da je odpoved kolektivne pogodbe bila neopravičena. Zaradi tega je nastal spor med KID in delavstvom. Sestavljeno je bilo pod predsedstvom okrajnega načelnika dr. Vidmarja iz Radovljice razsodišče, ki naj ta spor razsodi. V tem razsodišču so bili zastopniki Delavske zbornice — za delavce in zastopniki Trgovske in obrtne zbornice — za delodajalce. Prvi so zastopali stališče, da so delavci pogodbo opravičeno odpovedali, drugi pa so branili stališče, da razmere niso tako izredne, da bi bila odpoved pogodbe opravičena. Razsodišče se torej ni spoznamelo. Odločitev je bila v rokah okrajnega načelnika.

Danes je okrajni načelnik dr. Vidmar kot predsednik razsodišča pri deljenem mnenju članov razsodišča odločil, da so za odpoved kolektivne pogodbe bili dani izredni pogoji.

S tem je razsodišče izreklo odpoved za opravičeno, vsled česar nam je pričakovati novih pogajanj med KID in delavstvom.

Popolna razprodaja!

20 do 25% popusta! — Lastne cene!

Za praznike ugoden nakup

raznih finih likerjev, konjaka, ruma, desertnih španskih vin v originalnih steklenicah in tudi odprto v sodčkih. Dalje pudim žganje, butelska vina, razne esence za likerje in rum, razne dalmatinske in francoske sardine, skuše, tunine in druge konzerve, svetilni med v kozareh, kempote, kumarce in gobice, senf v kozareh i. t. d., čokolado in bonbone ter vsakovrstno drugo delikatno blago.

Delikatna trgovina

T. Štrukelj, Ljubljana

Židovska ulica št. 5

Koledar

Sreda, 21. decembra: Tomaž, apostol; Severin, škof.

Novi grobovi

† V Gornjem gradu je umrla gospa Marija Tičar, nadučiteljova vdova. Naj v miru počiva!

Osebnosti

— Poročil se je g. dr. Tone Ravnikar, zdravnik v Vidmu ob Savi, s filozofinjo gdč. Vero Bohinčeve, hčerko bivšega šolskega upravitelja v Brezicah. Obilo srečel.

— Iz vojaške službe. Imenovana sta za vršilca dolžnosti poveljnika pehote šumadijske divizijske oblasti peh. polkovnik Blaž Vrbic in za voj. in pom. atašee v Rimu topniški podpolkovnik za generalštabne posle Zarko Popović. Napredovali so v čin podpolkovnika pehotni major Otmar Kodeli in lekarniški major Jožef Pokorni; v čin kapetana fregate kapetana korvet Ivan Kober in Anton Kilnar; v čin majorja topniški kap. I. raz. za generalštabne posle Franc Stropnik in peh. kap. I. raz. za generalštabne posle Peter Tomc; peh. kapetani I. raz. Armin Grün, Jernej Paulič, Anton Rigi, Josip Kopačin in Branko Pahak; topniški kap. I. raz. Vladimir Vranković; konj. kap. I. raz. Miroslav Nežmah; niž. kap. I. raz. Edmund Turnaj in Dragotin Gaberšek ter zrakoplovni kap. I. raz. Ferdo Gradšnik, Gustav Koračin, Jerolim Novak in Zdenko Gorijup; v čin kap. korvete poročniki bojnega broda I. raz. Zdenko Helenbach, Anton Lenarčič, Julij Saks, Zdenko Papež in Karel Levičnik in v čin strokovnega majorja kap. I. raz. Otmar Ditrich.

Ugodnost!

Damske zimске usnjate rokavice (podložene) št. 6 do 6½ z gumbom Din 45.— št. 6½ do 7½ z gumbom Din 55.—

ANT. KRISPER

Mestni trg 26 LJUBLJANA Stritarjeva 1—3

Ostale vesti

— Opozorilo gg. delegatom Kmetijske družbe. Vsi delegati za izredni občni zbor Kmetijske družbe v Ljubljani, dne 29. decembra 1932 se obveščajo, da je prometno ministertvo z odlokom od 13. decembra 1932 št. 29.262 dovolilo polovično železniško voznino z veljavnostjo od 27. do 31. decembra t. l. Gg. delegati naj kupijo na obeh odhodnih postajah celo vozovnico, katere velja potem za brezplačni povratek, zato istih pri izhodu ne smejo oddati. — Poverilnice za vse pravilno izvoljene delegate za leto 1932 (to so vsi oni, ki so bili že vabljeni na družbeni občni zbor dne 8. junija) se razpošljejo dne 22. decembra, zato morajo biti v božičnih praznikih vsi delegati že v posesti istih. Reklamirajte pisma pri svojih poštah in ne pri Kmetijski družbi, ker je bilo iz Ljubljane vse točno odposlano. — Kmetijska družba v Ljubljani.

— Ob priliki odhoda misijonarja p. Viktorja Sedeja v Indijo smo poslali 6. misijonski sestri Miriam Zalaznik, ki tam uspešno deluje na misijonskem polju, nabrane darove v znesku 137 dolarjev. Darovali so sledeči dobrotniki (v dinarjih): Ga. Kotnik 200, 2 učiteljici 100, gdč. Podraž 100, stolna cerkev v Ljubljani 2000, g. Marij Wessner 100, gdč. Jani Banzinger 30, zbirka učiteljice 2256, akademska zveza 345, ga. Zalaznik 635, neimenovan 100, g. Milan Kalan 300, g. Janko Mlakar 100, ga. dr. Zina Kodre 300, škof. ordinarijat 370, od prireditve na čast škofu Baragi 541, ostali darovi 153 Din. Vsem Bog povrni! — Misijonska pisarna v Ljubljani.

Veliko gostilničarsko zborovanje

v Kranju se vrši v sredo 21. t. m. ob pol 5 pop. v Narodnem domu. Zborovanje sklicujejo vse gorenjske gostilničarske zadrage. Razpravljalo se bo o vseh perečih vprašanjih gostilniške obrti. Vse gorenjske gostilničarje ponovno vabimo k udeležbi!

— Za pripravo I. kongresa pravnikov slovenskih držav v Bratislavi, ki se bo vršil 8.—10. septembra 1933, je imel 16. t. m. na ondodni pravni fakulteti dekan naše fakultete g. dr. Lapa jne informativno predavanje o razvoju in sedanjem stanju državljanskega prava v Jugoslaviji. Predavanje, ki so ga posetili najodličnejši bratislavski pravniki, zlasti predavateljevi kolegi s fakultete, je trajalo dobro uro in napravilo vtis, da je poenotila Jugoslavija relativno že mnogo prava. Predavatelj je žel polno zahvale in pohvale, in mu je

bila po predavanju prirejena večerja. Tudi sicer je bil v Bratislavi pristrčno sprejet, med drugimi od starost mesta, od deželnega predsednika in rektorja univerze. Priprave za čim veličastnejši sprejem slovenskih pravniških kongresistov so v polnem teku. Zlasti je že izdelan znanstveni program in so razdeljeni referati (na 67 poročevalcev). Bratislava bo zopet pokazala, da je mesto »bratov Slavovc ob Donavi«.

Tudi blondiranje las je izredno delikatna zadeva. Preizkušena specializacija: tudi za to delo je Olga Gerard, lastn. česalnica »Vesna«, Beethovnova ul. (Dunav).

— Dr. Sušnikovi »Akademijski poklic« so tako po vsebini kot po obliki najlepše in najprimernejše darilo za mladino v šolah — zlasti še ob tem času (za božič in novo leto). Delo se dobi že v 2. izdaji pri SKA Starešinstvu v Ljubljani, Miklošičeva 7, pritrilje. Cena elegantno v platno vezani, okoli 400 strani obsegajoči knjigi, je samo 40 Din (po pošti 5 Din več).

— Avtomobilska nesreča zagrebškega potnika. Med Veliko Kikindjo in Bečkerekom se je te dni pripetila huda avtomobilska nesreča. Oton Frank, trgovski potnik iz Zagreba, se je peljal s svojim avtomobilom proti Vel. Bečkereku. Ker je bila cesta blatna in spolzka, je avtomobil na nekem ovinku zdrsnil naravnost v občestni jarek in se prevrnil ter pod seboj pokopal Franka. Frank je ležal nevarno ranjen pod avtomobilom in si ni mogel pomagati. K sreči se je kmalu nato pripeljal mimo neki drug avtomobil, žigar potnik so izvlekli Franka izpod avtomobila in ga prepeljali v bolnišnico.

— Zalestna smrt starega skopuha. V vasi Gat pri Novem Sadu so odkrili strašen roparski umor. 70-letni stari Lazar Ordinašev je, čeprav zelo premožen, živel sredi vasi pravo življenje samotarja. Iz same skoposti si ni privoščil blapca ali dekleta, čeprav je imel precej živine, katero je sam opravljal. Te dni Lazarja ni bilo dolgo časa nič na spregled. Sosedje so ga šli iskat in ko so stopili v hišo, se jim je nudil strašen prizor. Na tleh je ležal stari mrtev, udarjen s sekirjo po glavi, poleg tega sta mu goreli obe nogi do pasu. Orožniki so takoj začeli preiskovati in ugotovili, da je Lazar dobil za prodano zemljišče 40.000 Din in sicer dan pred umrčim. Se istega dne popoldne je obiskal stari mladi ekonom iz bližnje vasi in ga prosil za večje posojilo, katerega mu pa Lazar ni hotel dati. Vsi znaki kažejo, da je stari ubil in nato hotel zažgati hišo omenjeni mladi ekonom ali pa kak njegov plačanec.

— Pri motenjih v želodcu in črevih, bolečinah v trebuhu, razdraženosti, nervoznosti, omotici, težkem snu, splošnem slabopočutju, zmanjšani moči za delo se doseže olajšanje — dnevno čašo naravne »Franz-Josef« grenčice. Sloviti zdravniki hvalijo izborna lekovitost, ki jo nudi »Franz-Josef« voda v svoji lastnosti kot mlo odvajajoče sredstvo posebno polnokrvnim, korupulentnim ljudem, trepečim na protinu in hemeroidih. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Vestnik Prosvetnih zvez, št. 11—12 je pravkar izšel. Obsega sledeče članke: Prosvetna zveza v l. 1931-32, Koroska bo vstala (zelo primerno predavanje za koroski večer), Ljudske igre. V tem članku je važen sklep odbora Prosvetne zveze, po katerem smejo včlanjena društva vpriparjati le take igre, drame, opere, operete in burke, ki odgovarjajo našim prosvetnim načelom in ciljem. Igre morajo biti versko naravno neoporečne in ustrezati našim narodnim težnjam. Ako društva prekršijo ta sklep, se izključijo iz Prosvetne zveze. — Naslednji članek: Zimska sezona v prosvetnih društvih, obsega navodila za stanovske sestanke fantovskih in dekliških krožkov. — Za vsa društva važen pa je zadnji članek: Zakon o takсах. — Tej številki je priloženo tudi kazalo in naznorna stran za Vestnik 1932. Vestnik Prosvetne zveze se naroča v Prosvetni zvezi, Miklošičeva 5, in stane 15 Din za vse leto.

— Sedem starih božičnih pesmi. Za tamburaški zbor priredil prof. Bajuk, Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena 16 Din. — Priznani strokovnjak na tem polju, prof. M. Bajuk je s to zbirko naredil veliko uslugo našim številnim tamburaškim zborom. Priredil jim je za igranje sedem najbolj znanih božičnih napevov: Sveta noč, Slava na višavi, Glej zvezdice božje, Pastirci iz spanja, Angelsko petje, Zveličar nam je rojen in Pogled — tu čudo se godi. Naša društva bodo s temi komadi dala božičnem res pravo božično razpoloženje. Segajte pridno po njih.

— Zborni kamen Vam lahko odstrani samo Vaš zobozdravnik, toda nastanek istega preprečite z redno uporabo Chlorodont zobne paste. Tuba 8 Din.

— Da si nabavite DR. CERNETOVO POSLOVNO KOLEDAR je sedaj zadnji čas, zaloga se krči. — Din 30.— v trgovinah.

LETOSNJA NOVOST: Petričkove božične potice (mandlove, lešnikove, orehove, rozinine), sadni kruh (Kletzenbrot) in okraske božičnih dreves priporoča slaščičarna Petriček, Aleksandrova 6. Samo lastni izdelki!!!

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Sreda, 21. decembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Otroški kotiček: Božični prizorček (gdč. Vencajz) — 18.15 Fonetični poskusi dr. Fr. Vebra — 19.00 Literarna ura: Bož. Jakac: Odmevi z rdeče zemlje (Silv. Škerl) — 20.00 Prenos opere iz Beograda — 22.30 Čas, poročila. Četrtek, 22. decembra: 12.15 Radio kvartet — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, radio kvartet, borza — 17.30 Salonski kvintet — 18.30 Italijanska (Dr. Leben) — 19.00 Umetno povzročanje dvojčkov pri živalih: transplantacija organov, prof. Pengov — 19.30 Pogovor s poslušalec (prof. Kure) — 20.00 Pevski koncert ge. Thierry-Kavčnikove — 20.30 Vijolijski koncert ge. Fan. Brandl — 21.30 Prenos iz kavarne Zvezla — 22.30 Čas, poročila, plošče.

Drugi programi

Četrtek, 22. decembra: Zagreb: 20.00 Ljubljana — 22.10 Prenos tonfilma. — Milano: 20.30 Prenos opere. — Stuttgart: 19.30 Božične melodije — 20.10 Schwarzwalska božična ura. — Toulouse: 19.45 Božični koncert — 21.00 Simfonični koncert. — Belgrad: 20.00 Ljubljana. — Rim: 20.45 Koncert. — Bernmünster: 20.15 Koncert. — Langenberg: 20.30 Berlin. — Praha: 19.20 Koncert — 19.45 Narodne pesmi — 22.25 Moderna glasba. — Dunaj: 19.25 Klavir — 21.05 Plesna glasba. — München: 19.30 Radio orkester — 21.00 Robinson. — Budapest: 19.30 Opera. — Varšava: 20.00 Lahka glasba.

Brilic za
onc, ki
hočejo
biti
dobro
obriti!

Ptuj

Iz zdravniške službe. Banovinski zdravnik dr. Novoselski, ki je imel svoj sedež pri Sv. Marjeti niže Ptuj, je razrešen svoje službe kot šef zdravstvene občine Muretinci. Del območja te zdravstvene občine je prevzel začasno banovinski zdravnik dr. Stuhec iz Ptuja.

Pobegel fantek. Od nekega neznanca je bil ptujski policiji izročen 11letni šolar Bruno Verinik iz Pobrežja pri Mariboru, kjer stanuje v Gozdi ulici 55 njegova mati in očim Florjan Vidovič.

V cerkvi sv. Petra in Pavla spremlja vsako nedeljo sv. mašo ob 6 zjutraj pevski zbor »Cecilijski«, ki je prav dobro izvežban in napravi na vernike najlepši vtis.

Tajinsvena smrt. V petkovi številki smo prinesli pod gornjim naslovom vest, da so prepeljali v ptujsko bolnišnico z bolečinami v črevesju Matijo Peršuha, posestnika iz Apač, ki je pa že po treh urah umrl. Sodna komisija, ki je truplo ekshumirala in obducirala, je ugotovila, da so smrt Peršuha povzročili udarci v trebuh in na glavo. V zvezi s tem, je orožništvo aretiralo in oddalo v sodne zapore C. P. in J. M.

Nagla smrt. Umrli je danes popoldne vpokojeni policijski stražnik Konrad Komar v 62. letu starosti. V hipu, ko je hotel oddati neko pošiljko na kolo-dvoru, mu je postalo slabo in v nekaj minutah je izdihnil. Pred vojno je služboval v Gorici pri državni policiji. Blag mu spomin, žalujoci družini pa naše sožalje.

Šmartno ob Paki

Proračun občine za l. 1933 je razpoložen. Izkazuje povizek v osebnih izdatkih in upravi. Zvišala se je plača tajniku od 2500 na 3000 Din; plača obč. slugi od 3000 na 3300 Din, izdatki za upravo od 3900 na 4100 Din in nepredvideni izdatki od 1628 Din na 2000 Din. Znižale so se pa postavke za javno razsvetljavo od 5000 Din na 1000 Din, prispevek gasilnim društvom od 1000 na 600 Din, prispevek za vzdrževanje cest od 2000 na 1000 Din. Občinski odbor je precej znižal razne postavke v izdatkih. Dočim je predvideval predlog župana zvišanje doklad na neposredne davke od sedanjih 75 na celih 120 odstotkov, je sklenil obč. odbor pobiranje doklad na 94 in pol odstotka. Uvedlo se je nadalje nekaj novih davščin in tako in sicer na zaklano živino, bicklje, motorje in avtomobile. Zvišala se je tudi taksa na pse od 10 na 20 Din. Zvišane doklade na neposredne davke pomenijo občuten udarec našemu kmetu in obrtniku.

Tatinski popotnik

Kamnik, 20. decembra.

Tovarniški zastopnik Franc B. iz Zagorice pri Stavovnici je šel pred kratkim popoldne z doma. Kot čuvár doma je ostal samo 8 letni sinček Mirko. Pa se je oglasil pri hiši 37 letni popotni možakar in prosil podpore, češ, da je brez posla. Mirko je bil nepreviden in je priznal tuju, da je sam doma, ker sta šla oče in mati v mesto. Možak je izkoristil to priliko, ki se mu je ponudila sama od sebe. Grdo je pogledal Mirku, da je ta v strahu pobegnil pred neznanim tujcem. Nato je stopil v sobo, da pogleda, če imajo kaj denarja pri hiši. Na harmoniji ob steni je zagledal gospodarjev suknjič, v čigar žepu je na svoje veliko veselje otpal debelo listnico, v kateri je bilo več dokumentov in 12 bankovcev po 100 Din, en tisočak in cel šop kovačev. Vsega denarja je bilo skupno za čedno vsoto 2500 dinarjev.

Ko se je gospodar vrnil domov, je takoj pogrešil denar, sinček pa mu je natančno popisal tujca, ki je vdrl v njegovi odsotnosti v sobo. O tatvini so bili takoj obveščeni orožniki. Ko je Franc B. prihodnje jutro odšel v Kamnik, je na glavnem trgu srečal moža, ki je bil po popisu popolnoma identičen s tatom. Pozval ga je, naj mu sledi k orožnikom. Neznanec je bil po daljšem obotavljanju prisiljen, da se odzove pozivu. Na hodniku na orožniški postaji si je pri vratih brisal čevlje in v trenutku, ko je Franc B. odprl vrata, je skril ukradeno listnico pod slamnjačo za čiščenje čevljev pred vrati. Pri-telesni preiskavi orožniki niso mogli ničesar najti pri njem, čeprav so ugotovili, da se je prejšnji večer zadrževal v kraju tatvine in je lahkomišelnó zapravljal denar. Tudi tatvine ni priznal, dokler ni orožniški komandir slučajno našel pod slamnjačo pred vrati listnico, v kateri je bilo le še 347 Din. Prebrisani tat je povedal, da je Stefan N., doma iz Kamne gorice, stanujoč nekje pri Homcu. Ker je že del časa brez posla in mora preživljati ženo in 4 otroke, je izbral priliko in vzel listnico iz žepa. Od velike vsote mu je po enem dnevu ostalo samo 347 Din, kam je dal ostali denar, ni hotel priznati. Orožnik so ugotovili, da je kupil čevlje in nekaj perila, nekaj denarja pa je lahkomišelnó zapravljal v veselje družbi. Zeni in otrokom menda ni ničesar poslal. Zdaž čaka v zaporih okrožnega sodišča v Kamniku na sodbo.

Cerkveni vestnik

Izvenckveni sestanek Križanske moške kongregacije drevi ob osmih v družbeni dvorani. Ne pozabite prinesiti seboj »Božičnega darca«.

Naznanila

Predavanje podružnice SPD v sredo zaradi splošnih priprav na praznike — odpade.

Leto 1932 je pri kraju...

1. Wolfgang Goethe, katerega stoto obletnico smrti je to leto obhajal ves kulturni svet. 2. Trup šolske ladje »Niobe«, ki se je 26. julija potopila, z njo je leglo v morske valove 60 mladih življenj. 3. Pavel Hindenburg, ki je bil 10. aprila drugič izvoljen za predsednika Nemčije. 4. Po strahotnem potresu na Halkidiki, kjer je našlo več sto ljudi smrt pod razvalinami. 5. Profesor Piccard, ki se je z drugim balonom spustil v stratosferno območje (6), kjer je dosegel višino nad 16.000 m. 7. Potapljaški poskusi na mestu nesreče, kjer se je potopil angleški U-čoln »M 2«, a hkratu z njim posadka 55 moških. 8. Nemški letalec Bertram, ki je moral pri nekem poletu na vzhod pristati na neobdelani zapadnoavstralski obali, kjer je pretepel s svojim tovarišem nedopovedna pomanjkanja, dokler ju pač

niso našli. 9. Izbruh enega izmed kordiljerskih vulkanov, ki so opustošili ves zapadni del Amerike ob znani katastrofi. 10. Notranji nemški minister dr. Bracht in pruski min. predsednik Oton Braun (11), kateremu je Papenova vlada porušila kabinet. 12. Iz strašnih japonsko-kitajskih bojov: japonski oklopni vozovi drve v šanghajsko predmestje. 13. Dr. Brüning, državni kanc. do meseca maja. 14. Papen, Brüningov naslednik. 15. Schleicher, dosežani vojni minister, je v decembru prevzel kancersko službo. 16. Gronau (spodaj desno) s svojim moštvom, s katerim je preletel okrog sveta. 17. Ogronina vhodna vrata na prostore glavnega stadijona v Los Angelesu. 18. Dr. Iwing Langmuir (USA), toletni Nobelov nagrajenec za kemijo. 19. Franklin Roosevelt, novoizvoljeni predsednik Združenih držav. 20.

Lebrun, franc. državni predsednik po umoru Doumerjevem. 21. Poljak Zwirko, zmagovalce evropskega krožnega poleta za l. 1932, je nedolgo po svoji zmagi treščil z letalom na tla. 22. Gerhart Hauptmann, katerega 70. letnico rojstva je vsa Nemčija praznovala. 23. Gladovni pohod angleških brezposelnih delavcev v London. Poslabšanje svetovne gospodarske krize je dovedel ves svet do nemirov. 24. John Galsworthy, veliki angleški romanopisec, ki je prejel letos Nobelovo literarno nagrado. 25. Razstajena tovarna v Prennitzu (Brandenburg), kjer je radi eksplozije našlo smrt 12 oseb. 26. Novoizvoljeni irski državni predsednik de Valera, ki nadaljuje politiko popolne osamosvojitve Irske od Anglije. 27. Atentat na Doumerja. Težko ranjenega Doumerja neso v njegov avtomobil.

Gasparrijev jubilej

Ena najpomembnejših osebnosti v kardinalskem kolegiu, ki je do nedavna nosila državno tajništvo v svojih rokah, je Peter Gasparri, ki je 16. decembra obhajal 25. letni kardinalski jubilej.

Kardinal Gasparri, ki se odlikuje zlasti po odločni volji in bistrem duhu, je prešel s tridihletno službo, ki jo je živel svoje dejstvo kot ovčja pastirski. Med temi tridihletji, ki niso vsakdanjega kruha dovolj in živijo samotno življenje med zemljo in nebom, si je utrdil voljo in usposobil duha za veliko poslanstvo, katero je vodil pod dvema papežema.

Po duhovniških študijah se je posvetil cerkvenemu pravu, katero je predaval na pariškem »Institut Catholique«, toda kaj kmalu ga je pozval k sebi papež Leon XIII., pa ga poslal kot nuncija v Peru, seveda je bil prej posvečen v škofa. Po treh letih ga je znova klical v Rim, kjer je prevzel tajništvo pri kongregaciji za izredne cerkvene zadeve. Ta služba je imela pač veliko politično vlogo in je stala v tesni zvezi z državnim tajništvom.

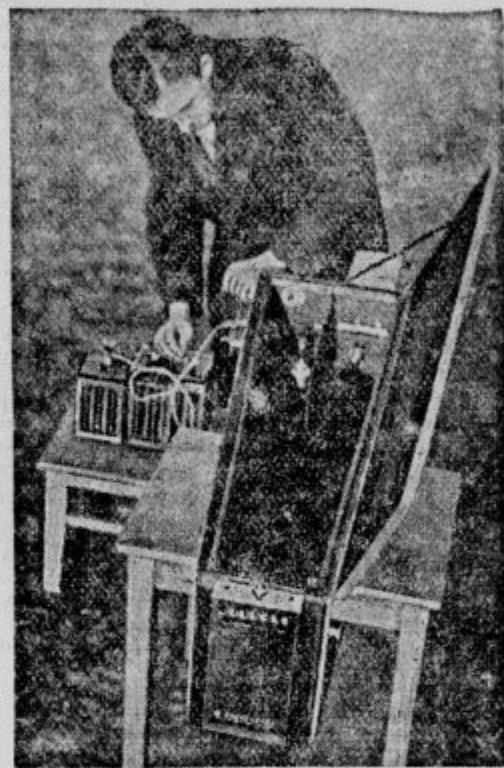
Leonu XIII. je sledil Pij X., ki je hotel urediti veliko delo celokupnega kanonskega prava, kar je bilo pač orjaško delo, a izbral je za predsednika teh delavcev Petra Gasparrija. Ta obdobje vredni cerkveni zakonik je bil končan šele pod Benediktom XV. — V božičnem konzistoriju 1907 mu je podelil papež Pij X. kardinalsko dostojanstvo, 7 let pozneje pa si ga je izbral Benedikt XV. za državnega tajnika.

Kot državni tajnik je stonil Gasparri več pomembnih del. Cela vrsta konkordatov med posameznimi državami, ki padajo v čas po svetovni vojni, je Gasparrijevo delo. Vsekakor pa je krona vsega njegovega delovanja lateranska pogodba iz leta 1920, ko je prenehalo rimsko vprašanje in je nastopila sprava med Rimom in italijansko krono.

Po tem delu pa je začutil Gasparri, da je treba nove moči za nadaljevanje njegovih smernic, zato je odstopil od državnega tajništva, pa prevzel komisijo za pretežko delo kodifikacije orientalskega cerkvenega prava.

Osemdesetletni kardinal Gasparri je še danes marljiv kot čebela. Med svojo je izredno priljubljen, ker je ohranil do svoje sive starosti čar kmečkega humorja, odkrite besede in poštenega pogleda.

Kako se širi zvok

Te dni so preizkusili učenjaki, v kako daljavo segajo valovi izvestnega zvoka. V Severnem ledenem morju leži ruski otok Novaja zemlja in na tej so razstrelili 1000 kg amonala, na dvajsetih različnih krajih Evrope pa so čakali učenjaki s posebnimi pripravami, s katerimi bi merili zvok. Posebno gre za to, da spoznajo vzroke in bistvo takozvane zone molka. Pod tem fenomenom se razume dejstvo, da zvoka v izvestni razdalji od svojega začotka nič več ne slišimo, v večji daljbi pa ga znova slišimo. Ker pa ima zvok hitrost 300 m na sekundo, traja seveda nekaj ur, da dospo zvočni valovi v Srednjo Evropo. Slika: Merjenje zvočnih valov v Poleskiju. Ta aparat se imenuje undograf. Tu se dosepevi tok fotografsko registrira s pomočjo svetlobnega žarka in majcenega zrcala.

Sv. pismo v Rusiji

Viljem Felter, znani ameriški misijonar, ki se je pred kratkim vrnil iz Sovjetske Rusije, piše, da se tam zadnje čase skrivno prodaja sv. pismo od vasi do vasi, od hiše do hiše. Nekateri tihotapijo te knjige brez meje in jih razpečujejo med mučnike, ki željno boro Kristusov evangelij. Zdi se, da je prevzel kmetstvo nov verski duh. V nobeni državi se danes tolikoštevilno ne čita sv. pismo kot ravno v Sovjetski Rusiji.

Mesto v Pontijskih močvarah

Te dni se je izvršila posvetitev novega mesta, ki je zraslo na Pontijskih močvarah. Sem so se namreč naselili bivši vojaki, da bi izsušili pokrajino in jo oplojili s svojim trudom. In tako se je dobrih 60 km od večnega Rima dvignilo mesto Littoria, ki ima okrog 10.000 prebivalcev, samih bivših frontnikov. Mussolini je ob tej priložnosti rekel: Kar so 25 stoletij znan pokušali Rimljani in njihovi nasledniki, to smo dosegli mi... Zato naj bo to mesto simbol fašistične moči.

Goreči hlev

V Libertyville (New York) se je vnel požar v hlevu, kjer je bilo 21 dragocenih konj-dirkačev. In vsi so poginili v ognju. Z njimi je šla v ogenj vrednost 100.000 dolarjev.

„Car Peter Veliki“

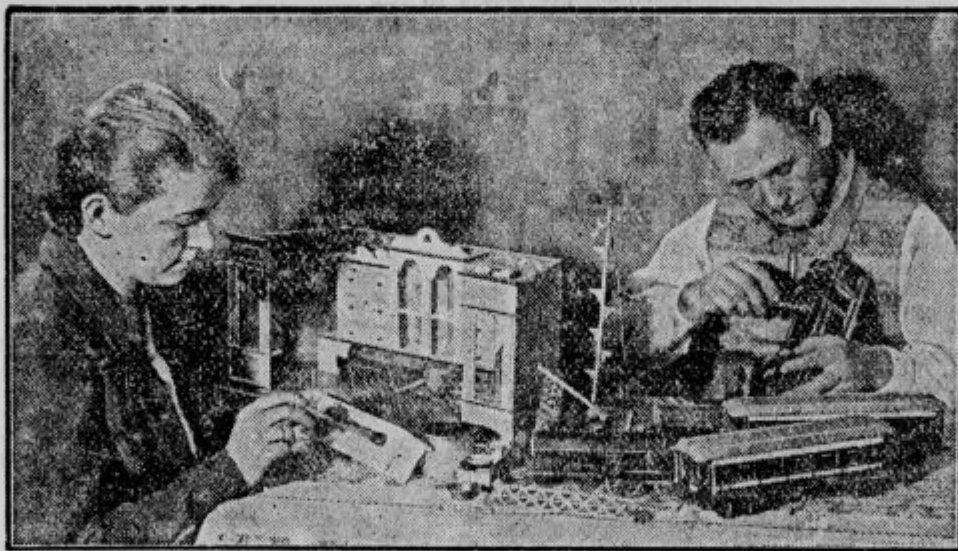
V kratkem bodo začeli z dviganjem ruske bojne ladje »Car Peter Veliki«, ki se je potopila v svetovni vojni v bližini finskega arhipelaga. Na tej ladji je zlata za 350 milijonov dolarjev.

Proti zimskim viharjem. Na obali morja pletu okoličani nizke lese, katere naj bi zmanjšale moč vetra, da ne bi rušil obale in naslov.

Najhitrejši vlak

Iz Berlina poročajo: Včeraj je najhitrejši vlak Nemčije, motorni vlak Berlin-Hamburg opravil svojo prvo vožnjo po načrtu. Za progo, ki meri 290 km, je potreboval 2 uri 21 minut. Vozil je s povprečno hitrostjo 150 km in tudi na ovinkih še s 100 km. Lokomotiva je dolga 42 m in ima 2 strojevodji, katerih vsak oskrbuje po en Dieselov motor z 12 cilindri. Ko se je vlak vračal iz Hamburga v Berlin, je potreboval za svojo pot 150 minut, torej 10 minut več kakor pri vožnji v Hamburg.

Zadnje priprave za božič: Ko legajo otroci spat, izdelujejo njihovi starši darove za svoje ljubljence. To je pač najslajše obdobje slehernih staršev, ko se bližajo božični prazniki.

Plavajoči opij

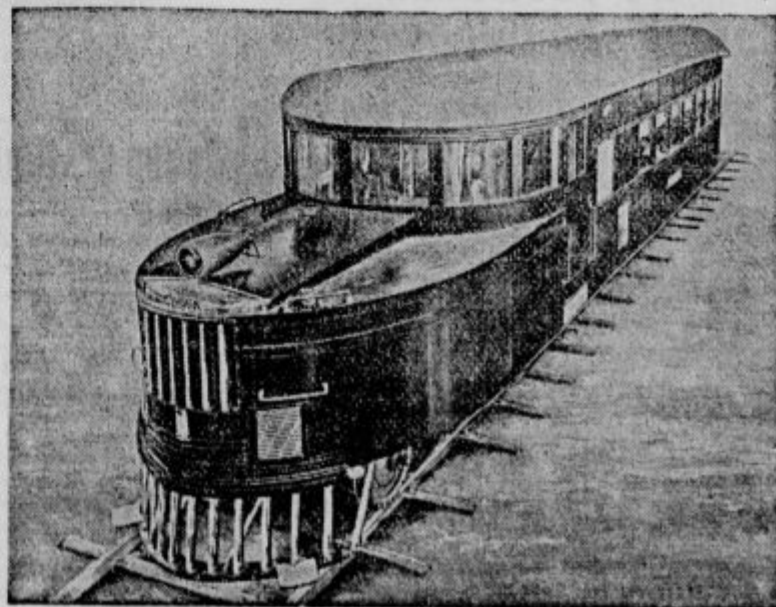
Francoska policija je zaprosila pomorske oblasti v Toulonu, da bi ji pomagale izslediti skrivne uživalce opija na Rivijeri, zakaj sama ne zmore preprečiti toliko tihotapskih podjetij. Gre namreč za neke mlade finančnike, ki ne vedo kam z denarjem, pa naročajo skrivaj zalogo opija, katerega potem uživajo v družbi nemoralnih pajdašev. Ker pa jim policija sledi na vseh potih po Rivijeri, uporabljajo ti naveličanci posebne trike, s katerimi brišejo sled za seboj. Izvozne jadrnice stoji mirno in pošteno v luči, zvečer pa se tiho odplazi na široko morje, kjer morejo mladi kapitalisti nemoteno uživati strup opija. Težava za policijo pa je v tem, da ne more pri se tako skrivni preiskavi ničesar najti. Ti pokvarjeni namreč skrivajo opij v gumijastih posodah, katere potopijo ob obali. Seveda so te posode pritrjene z vrvo na kak predmet, kakor na kos lesa, ki ga morje naplavi, in na podobne brezvrednostne predmete, kar seveda ne vzbuja nikake pozornosti. Pončji pa odjedajo ladje s posodami na odprto morje na nočne orgije. — Sedaj je prišlo čisto na pomoč policiji francoska vojska mornarica z motornimi čolni, ki hoče v družbi s policijo potopiti to nevarno družbo in jo pošteno kaznovati.

»Kaj je tvoj oče?«
»Bolan.«
»Neumest! Hočem vedeti, s čim se bavi, kaj dela?«
»Kašlja.«
»Ne bodi nor! Kaj vendar dela, kadar je zdrav?«
»Takrat ne kašlja.«
»Ali si v resnici tako nor ali pa se delaš. Vprašam te, kaj tvoj oče dela, če ni bolan in če ne kašlja?«
»Potem je zdrav!«

Prostozidarji na Dunaju

V dunajskih katoliških listih je objavljena okrožnica avstrijske zveze svobodnomiselnih, v kateri se naznanja, da bo na Dunaju ob priložnosti Dunajskega katoliškega dne otvorjena »antiklerikalna razstava«, pa zategadelj iščejo za to razstavo material. Okrožnico je podpisal Franc Ronzal, član lože »Bodočnost« na Dunaju. Ronzal je tudi voditelj protikatoliškega gibanja za reformacijo zakona, kar je že premmogo zla povzročilo Dunaju in celi Avstriji. Zmerom pač vidimo, kako stopajo slehernemu protikatoliškemu gibanju na čelo vodilni prostozidarji, ki zmerom z brutalnejšo brezobzirnostjo nastopajo.

Tirni torpeda. Voz nenavadne konstrukcije, ki teče po železniški progi. Te dni so dali v Battle Creek (USA) v promet izredno hitro vozilo, ki je dolgo kakih 20 metrov in ima prostora za 42 potnikov. Oina so iz nezlomljivega stekla. Pogon se vrši z motorjem na bencin s 16 cilindri. Voznja bo mnogo cenejša kot z vlakom. Hitrost »kopnega torpeda« znaša 110 km na uro.

O operacijah mandljev

Glede na članek »O operacijah mandljev«, priobčen v »Slovenec« dne 8. decembra 1932, sem se na pritisk svojih bolnikov, katerim sem »štucalec« mandlje totalno odstranil, ter več kolegov odločil, samo znanosti na ljubo ter bolnikom v prid, da bo tudi laikom razumljivo, približno v popularni obliki sledeča dejstva:

Vse operacije se v medicini vrše po matematično striktnih indikacijah, to se pravi, vzrokih, radi katerih smemo bolniku nasvetovati v interesu njegovega zdravja operacijo, brez katere bi bilo ozdravljenje dotične bolezni popolnoma izključeno. Te indikacije so postavili možje-znanstveniki, ki neglede na svoj materijalen plus posvetijo svoje življenje znanosti ter s tem v prvi vrsti koristijo bolnikom. Znanstveni zavod za proučevanje indikacij (vzrokov operacije) pa je bil, je in bo klinika in jasno je, da pridejo evropske, posebno pa nemške klinike kot starejše, v tem oziru na prvo mesto.

Mi praktični zdravniki, zasebno in v bolnišnici, absolutno nimamo pravice po svoji volji postavljati svojih indikacij za operacijo, ker moramo, če smo v svoji stroki res dobro podkovani, izvršiti operacijo eksaktno in točno po indikacijah, podanih nam od znanstvenikov. Če bi praktični zdravniki, bodisi v bolnišnici ali pa doma, operirali po svojih posebnih indikacijah, ki se seveda prilagajajo: 1. njihovi operativni zmognosti; 2. pekuinijerni zmognosti bolnika, bi napravili dva velika greha; prvega, ker bi profanirali znanost, in drugega nasproti bolniku, ki bi mu recimo, ker more manj plačati, samo odšepnili mandlje, kar pa njegovemu zdravju niti najmanj ne bi koristilo. Je torej za vsakega praktičnega zdravnika postavljane lastnih indikacij za operacijo nezastidljiva domišljavost, ker bi se hotel postavljati kot praktični vršilec dela znanstvenikov v njihovi kategoriji, obenem bi pa bolniku samo škodil. Kakor je napredovala tehnika v zadnjem desetletju, prav tako je napredovala znanost, posebno na operativnem medicinskem polju. Zato izvajanja v članku »O operacijah mandljev« ne odgovarjajo ne v znanstvenem, ne v operativno-tehničnem oziru današnjemu stanju.

Ker medicina torej ni trgovina z bolniki, temveč je vse, kar se v njej napravi, fiksno in točno indicirano, so si učenjaki v novejši dobi absolutno edini, da spadajo bolni mandlji ven, vseeno ali pri otrocih ali pri odraslih, zdrave mandlje pa naj se pusti v miru. Ker se skoraj enkratno akutno gnojno obolenje (angina) izključuje popolno ozdravljenje istih, je pri ponavljajočih se anginah indikacija za totalno odstranitev že absolutno podana. Da nastanejo pri anginah potom krvnega obtoka še druge bolezni, kakor sepsa (zastrupljenje krvi), revmatizem, vnetje ledic in srčne napake (vnetje srčnih loput, endocarditis in vnetje srčne mrene, pericarditis) lokalno takozvani peritonsilarni abscesi, kakor tudi, da se pri že obstoječih specifičnih pljučnih boleznih (Lungenspitzenkatarh), tuberkulozi, ves bolezenski proces potom angin močno pospeši, prav tako nastane tudi vnetje srednjega ušesa itd. itd., omenim samo mimogrede, ker spada to v strokovno glasilo. Če se pa v tem slučaju, ko komplikacije, recimo vnetje ledic, že obstojajo, šele odstranijo bolni mandlji, je pa ozdravljivost komplikacije več ali manj dvomljiva, ker so tačas v obolelem organu, recimo ledicah, nastale take spremembe, da niso kljub prepozno izvršeni operaciji več ozdravljive.

Vsi učenjaki so si 1. edini v tem, da niso pri zdravih mandljih, to se pravi pri ljudeh, ki niso nikdar oboleni na angini, mogli opaziti njih funkcije in 2. da operativni izpad zdravih mandljev, torej nikdar na angini obolelih v neštetih slučajih, v znanstvene svrhe izvršenih, ni povzročil nobenih slabih posledic, ne pri otrocih, ne pri odraslih. Zato ogromna večina učenjakov funkcijo zdravih mandljev sploh zanika. Do istega zaključka je prišel lamski kongres vseh slovanskih učenjakov in sicer laryngologov, bakteriologov, specialistov za otroške bolezni ter patoloških anatomov, kateri so v Zagrebu obravnavali ta problem. Naj navedem samo par veličin: prof. dr. D. Mašek, bivši šef zagrebske klinike, prof. dr. A. Šercer, sedanjši šef iste klinike, prof. Precehtel, šef klinike v Pragi, prof. Vulović, šef klinike v Beogradu, prof. H. Semmann, Praga, prof. B. Wiškovsky, Bratislava, prof. S. Belinov, Sofija itd. itd.

Fiksno pa stoji, da pri najmanj 20 milijonih ljudi, katerim so se mandlji radi obolenosti totalno odstranili, niso nastopile nobene slabe posledice, pač pa ravno obratno. Absolutno pa ni res, da so podvrženi otroci in odrasli, katerim so se odstranili bolni mandlji, različnim boleznim sapnika in pljuč, res pa je, da so taki otroci proti prehladam mnogo bolj odporni, dosti bolj živahni in močnejši v rasti in da veliko lažje prenesajo infekcijske otroške bolezni. Ni res, da nastopijo po totalni odstranitvi bolnih mandljev še angine; res pa je, da tak človek nikdar več angin ne more dobiti, radi česar se tudi v prvi vrsti mandlji odstranjujejo, ampak samo totalno, to se pravi v celoti izluščijo. Res je tudi, da je po takozvanem »štucaju« (okruženje mandljev) bolnik, bodisi otrok ali odrasel, prav tako bolan, slej ko prej, da prav tako dobiva angine in vse njene komplikacije. Zato na nobeni kliniki v Evropi (ne v Zagrebu šef prof. Šercer, ne v Gradcu šef prof. Hofer, ne na Dunaju prof. Hayek in prof. Neumann, ne v Pragi prof. Precehtel ter v neštetih dunajskih bolnišnicah, katerih šefi so prvostvornost izobraženi kliničarji, prav tako ne v celi Nemčiji, kjer imajo že posebne klinike za otroke, pod imenom »Kinder-Mandel Kliniken«, aliti v Franciji) ne »štucajo«, okružujejo, temveč samo totalno izluščijo mandlje, pri otrocih v etrovi

otoci, pri odraslih pa v lokalni anesteziji. Seveda je tehnika za operacije pri otrocih mnogo težja kot pri odraslih, katere se je pač treba priležiti. Vsak od Ljubljancov, kateri ni zaupal domačim zdravnikom, temveč je šel v svrhu operacije v inozemstvo, vé, da mu mandljev ni nihče ščipal, temveč, da so jih vsakomur po striktnih indikacijah bodisi otroku, bodisi odraslemu, izluščili, ker je to edino pravilno. Vse drugo pa je delo, ki res nima nobene indikacije, ker če je mandelj zdrav, ga pusti na miru, in če je bolan, ga vzemi ven. Isto kar velja za nepevce, velja tudi za pevce. Poznam na Dunaju kakor tudi v Ljubljani prominentne operne pevce, katerim so odstranjeni bolni mandlji in kateri so vsi po njih lastni izjavi po operaciji ne samo na zdravju, ampak tudi na obsežnosti glasu pridobili.

Da ni povečana nebuca bolniku v dobroto, ampak v škodo, je prav tako dokazano, zato je edino pravilno, da se tudi ta v celoti odstrani. Totalna odstranitev vseh mandljev pri otrocih je absolutno neboleča zadeva, ker se vrši v etrovi otoci (Aetherdrausch) ter traja odstranitev vseh treh pri veziranem operaterju dve minuti. Totalna odstranitev pri odraslih je pri pravilni anesteziji prav tako neboleča ter traja operacija sama kvečjemu do 5 minut. Bolečine pač nastanejo nekaj u po operaciji, ko popusti anestezija. Po prejšnjem enega tedna lahko odrasli in otroci jedo vse.

Krvavitev pri otrocih sploh ne pride v poštev, pri odraslih pa pride maksimalno na vsakih 500 oseb en slučaj, vendar se ista pri dobri tehniki z lahkoto ustavi. Zalibog je slučaj, v katerem se bolni mandlji ne morejo odstraniti in ta slučaj je takozvana haemophilia, po nemško Bluterkrankheit, pri kateri bi bolnik plačal odstranitev, vsled izkrevavljenja, z življenjem, kar se mu pa tudi lahko zgodi, če se na tej bolezni bolehaajočemu odstrani samo zob. Toda to je izredno redek slučaj. Videl sem tekem cele svoje specializacije na klinikah samo enega.

Vsa ta izvajanja niso izšla iz moje glave, ker si ne domišljujem, da sem kaj drugega kot praktičen strokovnjak, temveč sem se vsega tega naučil na klinikah, kjer sem bil, teoretično in praktično, ter vam to najmodernejše znanstveno stališče razložim radi tega, da ne bodo laiki po nepotrebnem begali ter se plašili slabih posledic odstranitve mandljev in važnega izpada njih funkcije.

Takšno je znanstveno stanje v Evropi — v Ameriki so šli še korak naprej. Tam je totalna odstranitev mandljev skoraj obligatna kot tudi odstranitev slepiča, imajo pač vzroke za to. Ne more pa nihče trditi, da so zato Amerikanci postali sami »skripelnice, ker nimajo mandljev in slepiča; skoro bi rekel obratno.

Dr. Janko Hafner,
špecialist za ušesa, nos in grlo.

Sport

NACIONALNA LIGA

Redno zborovanje JNZ, ki se je v nedeljo nadaljevalo pozno v noč, je sklenilo, da se osnuje nacionalna liga, v kateri bo letos 11 klubov, prihodnje leto pa samo deset. V ligi bodo tekmovali: BSK, Jugoslavija, Bask iz Beograda, Vojvodina iz Novoga Sada, Slavija iz Osjeka in Sarajeva ter Gradjanski, Hašk in Concordia iz Zagreba. Iz Slovenije pride zmagovalce kvalifikacijske igre med Ilirijo in Primorjem. Poleg nacionalne lige se bodo ustanovili še dve ligi, vzhodna in zapadna. V to ligo pridejo ostali prvorazredni klubi. Oba zmagovalca v teh dveh ligah preidejo prihodnje leto po končanih liginih tekmah avtomatično v nacionalno ligo, deveto- in desetoplasirana kluba izpadeta. Enajsti klub je pa itak vzet za letos na podlagi kompromisa. Torej bo imela nacionalna liga v resnici le deset klubov. Zanimivo je, da morata ravno kluba iz Slovenije igrati kvalifikacijo, medtem ko pride tretjeplasirani klub Beograda in obe Slaviji ter Vojvodina brez kvalifikacije v ligo. Belgrajska »Politikac« piše, da tak moralni fiasco še ni doživelo nobeno zborovanje JNZ. Delegati, ki so stoji na čelu posameznih podzvez so s pomočjo svoje pozicije pritisnili na manjše klube in dobili njihove poverilnice in v njihovi glavi ignorirali delo zborovanja. Za kritiko, ki je bila upravičena, se niso menili, in so lepo sedeli v sosednji kavarni. Ko je prišlo na vrsto glasovanje, so se pojavili v dvorani, glasovali in zopet odšli. Manjši klubi so dali svoje glasove podzvezam, ki so potem po svojih delegatih izrabili te glasove v svojo korist. Da je to nezdavno, bo menda vsakomur jasno. Saj v vodstvu raznih podzvez ne sede ljudje izven klubov, pač pa klubski pripadniki, ki znajo boljše agitirati med manjšimi klubi. Posledica je, da Zveza lahko dela kar hoče. No pa končno bodo le morali enkrat sami plačati račun svojega delovanja.

Poleg načina, kako se bodo igrale tekme za državno prvenstvo, je vladalo veliko zanimanje tudi za sodniško vprašanje. Ker prejšnja leta niso sodniki vselej delali tako, kakor so nekateri klubski želeli, je lani večina sklenila, da prevzamejo delegiranje sodnikov v roke podzveze. Po nekod je bilo to dobro, drugod je pa to močno škodovalo, zlasti v Sarajevu in v Ljubljani. Radi tega je bil na zborovanju stavljen predlog, da se sodnikom zopet podeli popolna avtonomija. Toda večina je sklenila, da se sodnikom odvzame celo odbor za kaznovanje sodnikov. Mesto avtonomije so jim še to odvzeli, kar so imeli. V debati, ki se je razvila, sta igrala zelo čudno vlogo, kakor pravi »Politikac«, delegata belgrajske in ljubljanske podzveze (g. Kurel). Ta dva sta stavila predloge in jih zopet umikala. Ko je bila s pomočjo teh dveh delegatov potem odvzeta še tista dosedanja predprava sodnikov, je nastalo med delegati veliko razburjenje. Priznan naš državni reprezentant Petkovič je izjavil, da noče biti več sodnik pod takimi razmerami. Sodnikov ne smejo voditi interesi klubskih pristašev. Posledice tega poslovanja tudi pri nas čutimo. Tudi naši sodniki protestirajo in nočejo sodelovati. Zborovanje so potem v znak protesta zapustili vsi sodniki, med njimi tudi delegat iz Ljubljane Zupan. Ta protest sodnikov je izval velik presenečenje. Kajti precejšnje število delegatov, ki so glasovali, niso vedeli za ozadje tega sklepa. Po situaciji na zborovanju bodo vsi sodniki izstopili iz zbora sodnikov. Potem bodo morali zastopniki raznih podzvez soditi igre kakor jim bo prišlo. Pri slučajnostih je bilo sklenjeno, da se osnuje v Banja Luki nova podzveza. Ker je zborovanje trajalo pozno v noč, je bilo proti koncu prisotno prav majhno število delegatov, ki so povečini vse predloge in prošnje vrnili upravnemu odboru v rešenju.

Fotoamaterji!

Povečave Vaših negativov Vam
lepo in poceni napravi
fotooddelek Jugoslov. knjigarne
Ljubljana Zabtevajte cenik!

Naše zadružništvo

Po podatkih Glavne zadružne zveze, o katerih smo že deloma poročali, je bilo konec leta 1931. v naši državi 7483 organiziranih zadrug z 855.836 člani.

V Sloveniji imamo 4 Zadružne zveze, med katerimi je najmočnejša Zadružna zveza v Ljubljani, ki je imela na koncu leta 1931. 650 članic s 154.484 zadružniki ter je znašala njena bilančna vsota 206.6 milij. Din. Za njo sledi Zveza slovenskih zadrug s 318 zadrugami, 76.185 člani in bilančno vsoto 31 milij. Din. Nadalje ima Zveza gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani 71 članic s 21.000 zadružniki, Revizijska zveza pa 40 članic s 8400 zadružniki.

Zadrug po zakonu o kmetiskem kreditu iz leta

Nove publikacije Zveze narodov. Prejeli smo dve novi zanimivi publikaciji Zveze narodov: Studija o novem pravem položaju kartelja itd. v Nemčiji in na Madjarskem, kar je pripravil za gospodarski odbor znani poznavalec razmer dr. S. Tschierschsky. Knjižica prinaša zanimive podatke o nemškem kartelnem zakonu iz leta 1930. ter o zadnjih zakonih iz leta 1931., nadalje obsežno razpravo o novem madjarskem zakonu o kartelih od 15. oktobra 1932. Obsežnejša je razprava o gospodarskih svetih v raznih državah sveta, katero je sestavil dr. Emil Lindener. Knjiga natančno obravnava ustroje gospodarskih svetov posameznih držav, jih primerja v posebnih sestavih itd. V knjigi je obravnavanih 28 evropskih in 11 izvenevropskih držav, med njimi tudi naša država.

150 let knjigarne Kleinmayer. Dne 20. decembra 1782 je mestni magistrat v Ljubljani podelil Ignacu Alojziju Kleinmayerju v Ljubljani pravico za izvrševanje knjigotiske obrti. S tem je bil položen temelj trdki, ki torej danes praznuje 150 letnico svojega obstoja. Pozneje se je trdka izpremenila v trgovsko družbo pod firmo Ig. Kleinmayer & Fed. Bamberg, od leta 1922. dalje pa je družba z omeji. zaveto. Založništvo je bilo ozko zvezano s slovenskim kulturnim življenjem, saj so pri njem kaj začele izhajati tudi slovenske knjige. Tako je bila prva založena slovenska knjiga že leta 1784.: Zerkvene peemi. Za temi je sledila cela vrsta drugih knjig, med katerimi omenjamo: Linhartovega Matička, Wolsteina O boleznih goveje živine itd., Japljeve pridige, Vilharjev koledar, Zbrane spise Franca Levstika, Stritarja, Tavčarja, Meška, dela Askerc, Gergorčiča, Funtka, Cankarja, Sorlija, Zupančiča, Novačana, Moleta, Puglia, Majetara, Prešernove poezije v več izdajah, prevode iz svetovne literature itd. V tem delu za slovensko kulturo je tudi največji pomen založništva za slovenski narod.

Oddaja zakupa restavracije na postaji Novo mesto se bo vršila na licitaciji dne 16. januarja t. l. pri ravn. drž. žel. v Ljubljani. (Oglas se in vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri ravnateljstvu.)

Borza

Dne 20. decembra.

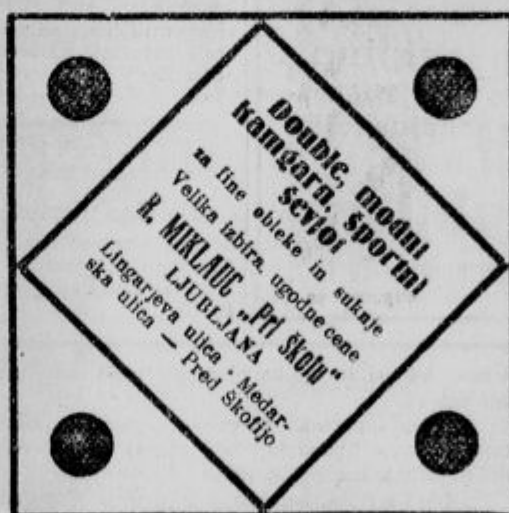
Denar

V današnjem deviznem prometu so skoro vsi tečaji bili nižji. Edino Curih je ostal neizpremenjen, London pa je nekoliko narastel. Až je v raznih kliringih ostal neizpremenjen. Na ljubljanski borzi je šilling notiral 8.93—8.99, na zagrebski pa 8.80—8.90, zaključenih je bilo 10 tisoč šillingov po 8.85. Grški boni so notirali 35 do 39 brez zaključka.

Ljubljana. Amsterdam 2311.51—2322.87, Berlin 1367.91—1378.71, Bruselj 796.91—800.85, Curih 1108.35—1113.85, London 190.58—192.18, Newyork 5781.86—5790.12, Pariz 224.65—225.77, Praga 170.45—171.31, Trst 294.01—296.41.

Promet na zagrebski borzi je znašal brez kompenzacij 51.000 Din.

Curih. Pariz 20.2575, London 17.25, Newyork 518.87, Bruselj 71.875, Milan 26.55, Madrid 42.35, Amsterdam 208.40, Berlin 123.575, Stockholm 94.25, Oslo 89, Kopenhagen 89.25, Sofija 3.76, Praga 15.39.

BOŽIČNA DARILA

po ceni dobite v
TRPINOVEM BAZARJU
MARIBOR, Vetrinjska ulica 15

1925. je sedaj 1479 (krajevnih) s 108.405 člani. Te krajevne zadruge se razdele naslednje: Oblastna zadruga v Beogradu 873, v Cupriji 451, v Skoplju 183, v Zagrebu 112, v Sarajevu 206 in v Splitu 148. Bilančna vsota v vseh omenjenih oblastnih zadrugah za kmetiski kredit po zakonu iz leta 1925. je znašala 234.6 milij. Din. pri zvezah, včlanjenih v Glavni zadružni zvezi 715.54 milij. in pri neorganiziranih zvezah 66.2 milij., skupno torej 1016.4 milij. Din. Pri samih zadrugah pa so hranilne vloge znašale 2346.2 milij. Din. posojila pa 2160.8 milij. Din. To so podatki z 1. 1. 1930. leta 1929. pa so znašale hranilne vloge 2036.6 milij., posojila pa 1776.4 milij. dinarjev.

Varšava 58.275, Atene 2.78, Carigrad 2.49, Bukarešta 3.085.

Vrednostni papirji

Današnji tečaji državnih papirjev so bili nekoliko nižji kot včeraj, edino vojna škoda je nadalje čvrsta. Promet je postal znatnejši in je znašal na zagrebski borzi: vojna škoda 2500 kom., 8% Bler 2000 dol. in 7% Bler 2000 dol. Nadalje je bilo zaključenih 50 kom. delnic Priv. agrarne banke in 10 delnic Narodne banke, ki sta obojni čvrsti.

Ljubljana. 7% invest. pos. 50 den., vojna škoda 239—242, 8% Bler. pos. 41—42.50, 7% Bler. pos. 37—39, Ruše 125 den.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. pos. 51 d., agrarji 28 den., vojna škoda 240—241 (239, 241), 12. 236—238 (236, 237), 2. 210—225, 6% begl. obv. 35—37, 8% Bler. pos. 40.50—41.50 (41.75), 7% Bler. pos. 38—38.50 (38), 7% pos. DHB 45 bl. — Delnice: Narodna banka 4250—4500 (4300), Priv. agr. banka 255—260 (252.50, 255), Nar. žum. 30 bl., Guttmann 80 bl., Sečerana Osjek 182 bl., Sečerana Bečkerek 700 den., Osj. ljev. 175 den., Impex 50 den., Isis 20—35, Split 160 den., Dubrovačka 140 do 155.

Beograd. Narodna banka 4430—4450 (4440, 4430), Priv. agr. banka 250—260 (260), 7% inv. pos. 51.50—52 (52), agrarji 27.50 den., vojna škoda 240—241, 12. 236—238, 2. 210—225, 6% begl. obv. 35.25—36 (36.35), 8% Bler. pos. 41 den., 7% Bler. pos. 38—38.50, 7% pos. DHB 44—46.50.

Dunaj. Podon.-savsko-jadr. 61.20, Aussiger Chemische 118.25, Alpine 11.25, Trboveljska 20.50, Leykam 1, Rima Murany 19.50.

Žitni trg

Na žitnem trgu je bila pšenica nadalje zelo čvrsta in so zahtevali zanjo: 76 kg 162.50, 79-80 kg pa 165. Koruza in moka sta ostali v ceni neizpremenjeni.

Novi Sad. Pšenica bač. okol. Novi Sad, Sombor 156—158, srednja 157—159, gornja 158—160, potiska 160—162, ladja Tisa 164—166, ladja Begej 162—164, ban. gor. 154—156, bač. srednja 78 kg 160—162, moka bač., ban. Og. Org 255—265, 2. 235—245, 5. 215—225, 6. 172—182.50, 7. 125—135, 8. 80—82.50, fižol bač. beli brez vreče 115—120. Tendence za pšenico vzdržana, Ostalo neizpremenjeno. Promet 81 vagonov.

Sombor. Pšenica bač. okol. Sombor 154—156, gorbač. 156—158, slavonska 153—155, sremska 154—156, potiska 162—164, ban. potiska 160—162, ban. 151—153. Ostalo neizpremenjeno. Promet: 46 vagonov.

Chicago. Pšenica marec 46, maj 46.25, dec. 43.5, koruza marec 27, maj 28.25.

Winnipeg. Pšenica dec. 37.375, maj 42.625, julij 43.375.

Živina

Dunajski prašičji sejem. (Poročilo trdke Edv. Saborsky & Co., Dunaj.) Pripeljanih je bilo 7261 pršutarjev in 4329 špeharjev. Iz Jugoslavije 3294. Na kontumačnem trgu pa je bilo 505 pršutarjev in 2946 špeharjev. Cene: špeharji najboljši 1.70, 1. 1.64—1.68, II. 1.56—1.60, kmetški prašiči 1.50—1.65, najboljši 1.68. Pršutarji 1.40—1.45, najboljši 1.75—1.80. Tendence: špeharji so se pocenili za 8—12 grošev, pršutarji pa za 3—5 grošev.

Zavese, posteljna pregrinjala

namizne prte, prtice itd., krasno vezene in po nizkih cenah dobite pri

MATEK & MIKES, LJUBLJANA
(poleg hotela Štrukelj)

Vezenje oprem za neveste, monogrami, gumbnice, enitlanje, ažuriranje in predtiskanje

Velika izbira predtiskanih ženskih ročnih del.

Pozor! Gostilničarji in privatniki!

V hlevih mestne klavnice so naprodaj tovljeni domači prašiči, kateri se prodajajo izven vsake konkurenčne cene.

Mošančkar

trpežno zimsko jabolko
na zalogi pri
GOSPODARSKI ZVEZI

Zahvala

Vam vsem, ki sočuvstvujete z nami ob prerani smrti preblage žene in zlate mamice, gospe

Marice Bajt roj. Filipič

Vam, ki ste prihiteli od daleč in blizu, da ste jo spremili na zadnji poti in obsuli s tako mnogobrojnimi venci in cvetjem, najpriscrnejša zahvala.

Prav izredno zahvalo pa dolgujemo g. dr. R. Neubauerju, šef-zdravniku zdravilišča na Golniku, za ves trud in požrtvovalnost ter častitim sestram, ki so negovale blagopokojnico v njenem dolgem trpljenju z najpožrtvovalnejšo ljubeznijo.

Bog plačal!

Krško, dne 19. decembra 1932.

Žalujoči ostali.

Cenjena gospođinja

Uporabljajte tudi VI z
zaupanjem naše domače
praške za pecivo znamke

ADRIA

saj jamčimo za najboljšo kakovost

PUH — PERJE
R. MIKLAUC LJUBLJANA

Slabotne osebe in otroci

bi morali redno jemati pravi Zagorski sok »Elsa« za prsa in proti kašlju od lekararja Fellerja, zlasti v

spremenljivih dneh pomladi in jeseni, dočim bi ga morali oni, ki so stalno zaposleni v prašnih, zaduhlih in slabo zračenih prostorih, uporabljati vsak dan. Zagorski prsni sok »Elsa« je prijetnega okusa in tako hranljiv, da ugodno upliva na telesno moč in odpornost.

2 steklenici Din 50.-, 4 steklenice Din 92.- z zavojnico in poštnino pri lekararju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 134. (Savska banovina).

Odobreno od Min. soc. pol. in nar. zdravja Sp. br. 509 od 24/III 1952

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pečilna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službenicejo

Služkinja
z dobrimi spricavali, večja meščanska kuha in vseh gospodinskih del — isče službo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Takoj ali z novim letom« št. 18.096. (a)

Kmečko dekle
zanesljivo, želi službo pri boljši krščanski družini. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 18.092. (a)

Službo dabo

Blagajničarka
pošteno, čedne zunanosti mlajšo moč iščem za barbu. Dopolne na upravo »Slovenca« pod značko »Silvesters« 18.075. (b)

Provizijske potnike
vpeljavane, za Dvasko banovino, sprejemmo. 14% honorar. Ponudbe prosimo na F. Korosec, Maribor, Frankopanova ul. 15. Priložite znamko. (b)

Zenitbe

Za svojo osamelost
sorodnico starejših let, ki poseduje do 200.000 Din, prijetne zunanosti in neomadeževane preteklosti, iščem dobronamernega in miroljubnega moža, drž. nameščence ali dobro situiranega gospoda nad 46 let. Na neomnimno se ne odgovarja. Ponudbe pod »Miroljubna« 17.991 na upravo »Slovenca«. (z)

Vajenci

Učenec
poštenih staršev, spreten, dober računar, se sprejme v trgovino mehanega blaga pri Antonu Lavre, Slovenjgradec. (v)

Pekovski vajenec

poštenih staršev, zdrav in zanesljiv, kateri ima veselje do te obrti, se išče za pekarno v sredini mesta. Naslov pove upravo »Slovenca« pod 18.049. v

Zastavek

Brez kavcije
morete dobiti stalno delo, ako le hočete. Pišite takoj na: Rapid, Ljubljana, poštni predal 245. Priložite za pojasnila 3 Din v znamkah! (z)

Pouk

Šoferska šola E. Ceh
(bivša Cimentova šoferska šola) Ljubljana, Dunaška c. 36 Šola za poklicno šofersko in avtomobilsko vožnjo. Prospekti in polastila — zastavljaj in franko

Auto-motor

Avto ali motocikl
rabljen, najboljšo kupite ali prodaste potom avto-tovrdke O. Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva 11. (f)

Objave

Oglejte si
za'ogo moških klobukov. Krasna izbira, nizke cene. Preoblikovanje 25—45 D. Franc Bernik, dr. z o. z., Dunajska cesta 14, vhod poleg trgovine Agnola.

Izjava

Podpisani Dimnik Karol, gostilničar pri Sv. Ilju v Slov. gor., s tem javno prekladam, karkoli sem govoril o g. Zwölffu Josipu, prometnem uradniku pri Sv. Ilju v Slov. gor., in izjavim, da je vse neresnično, ter se mu zahvalim, da je odstopil od kazenskega postopanja. — Plačam tudi vse stroške ter za Strelsko družino pri Sv. Ilju v Slov. gor. znesek 300 Din. — Maribor, dne 19. XII. 1932. — Dimnik Karol. (o)

Stanovanja

ODDAJO:
Komfort. stanovanje
dveh velikih sob, sobe za služkinjo, predsoba, kuhinja, shrambe, kopalnica, balkona, pralnice in kleti, se 1. februarja odda. — Informacije: Tržaška c. 8.

V bližini Kunovarja

pri Sv. Križu št. 71 oddam krasno, parketirano, komfortno dvosobno stanovanje s 1. januarjem za ceno 450 Din. (e)

Stanovanje

soba in kuhinja, se odda. Tržaška cesta 46, Podsmreka. (e)

Vnajem

ISČEJO:
Delavnica
pripravna za industrijske svrhe, se išče za takoj. Najraje v St. Vidu ozir. Tacnu. Naslov na upravo »Slovenca« 18.080. (m)

ODDAJO:

Štiri pisarniške sobe
v pritličju se oddajo v 1. februarjem. Poizve se: Rojina, Kolodvorska ulica 8. (n)

Lokal

odda dva meseca brezplačno v najem Prelesnik, Janševa. (n)

Denar

Vložne knjižice
kupite ali prodaste najboljše pri Komanditni družbi M. Jankole. Ljubljana, Selenburgova ul. 611. Telefon 30-52. (d)

Porestva

Droben oglaš v »Slovenca« posevno hitro prodaja; če želite z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Hišico z vrtom

kupim v Šiški, Trnovem ali za Bežigradom. — Ponudbe s ceno na upravo »Slovenca« pod 18.074. p

Enodružinska hiša

visokopritlična, napredaj proti gotovini. Karlovska cesta 5. (p)

Glasba

Božično darilo!
Krasen pianino, nov, lep glas, poceni napredaj. — Muzika, Sv. Petra cesta št. 40. (g)

Klavir

črn, kratak, strune navzkriž, izredno lep, skoraj nov, krasen glas, prodam. Maribor, Stritarjeva ulica 5/L. (g)

Več gramofonov

prvovrstnih, namiznih, po globoko znižanih cenah prodam. Naslov v upravi »Slovenca« 18.042. (g)

Pohišstvo

Kompletna jedilnica
miza, ki se da raztegniti, 1 velika in 1 mala kredenca, 6 stolov in 2 fotelja, skoraj novo, napredaj v Beethovnovi ulici 4/III. Na ogled med 18. in 19. uro med tednom, ob nedeljah in praznikih pa med 11. in 12. uro. 8

Kupino

Lovsko puško
dvocevko, kaliber 16, dobro ohranjeno, kupim. — Naslov pustite v upravi »Slovenca« 18.078. (k)

Srebrne krone

stare zlate in srebrne kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN — Ljubljana, Hirska ulica 36, vhod v Vidovdanske ceste pri gostilni Možina.

Prodano

Če avto svoj stari prodajo ali motorja bi imeli se rad, brž kuncv ti na upravo Slovenca najmanjši inserat

Drsalke

o 90 Din dalje, in sanke kupite ugodno le pri trvdki F. Stupica, Zelez-nina, Ljubljana, Gospo-svetska cesta 1. (l)

Lepe jaslice

pastirke, ovčice, hlev-cke, dobite poceni na Sv. Petri c. 8, trafik. (v)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri narugodne in naceene tvrdke Karl Preig Ljubljana Židov-ska ulica in Stari trg (l)

Konfekcija — modal

Nacenerit nakup. Antan Presker Sv. Petra cesta št. 14. Ljubljana. (l)

Nevestel

Ze Vaše matere so kupile pri meni, ko so se mo-zile, kuhinjsko posodo in druge gospodinske potrebscine. Obrnite se za-upno tudi Ve na moio staro, solidno tvrdko in vse življenje boste ve-sele in zadovoljne! — Fr. Stupica, trgovina z železnino, Ljubljana, Gosposvetska cesta 1. (l)

Otroško posteljico

železno, belo, prodam. — Kapiteljska 7. (l)

Najboljše šivalne

stroje z večletnim jam-stvom dobite le pri Fran Saunig, Ljubljana, Dunaj-ska cesta 36. Popravljal-nica šivalnih strojev. (l)

RIBE!

Karol Štuke L'ni Fogoš Sam Pole-novka Morski losos Jegula Rib i zrezki (pripravljeni za kuhinjo) dobite v trgovini delikates L. UHLER MARIBOR, Glavni trg 14

Puhasto perje

15 Din kg, čohano 32 Din kg, puh 140 Din kg, ter volno in žimo

za modroce izredno poceni prodaja: Sega, Wolfova 12 (dvorišče)

Štedilnike

raznih vrst: vrtno, balkon-ske in stopniške ograje, dima, vratica, brzoparilnike, nudi po najnižjih cenah ključ, podjetje Ciril Podraž, lg pri Ljubljani.

Prvovrstni koruzni in činkvantin zdrob

ter koruzno moko kupite le pri Pavel Bertoneci, valjni mlin, Domžale.

Odpadki od žage

dobro osušene in kratko žagane, prodaja v vsaki množini Ivan Šiška, Metelkova ulica 4. (l)

Orehova jedrca

brinje in fige nudi naice-neje: Sever & Komp., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5. (l)

Citajte in širite »Slovenca«!

Ingelen-«Gigant»

Radialski Sprejemnik doslej nedosežene kakovosti
Strogo izločaja veliko postaja

SMUČARSKA ČEVLJE

prvovrstne in najnovejše fazone izdeluje največje JOSIP ZAKELJ Stara vas št. 36, p. Ziri. Zahtevajte cenik!

Božično darila

na izbiro pri J. KARLO Maribor Trg Svobode 6

Za zimo

in slabo vreme so Krois-ovi čevlji najboljši. Maribor, Koroška 18

Nakup in prodaja vrec ter jute

A. Grebenc Dunajska 36

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri A. M. ZORMAN Ljubljana, Stari trg št. 32

Žive ribe!
Sveže morske ribe razne vrste.
Zaklano perutnino, purane, purice in polarje zajamčeno najboljše in najcenejše nudi samo tvrdka
„Riba“ - J. Ogrinc, Ljubljana
Gradišče 7 - Telefon 25-84 - Naročila se sprejemajo do 23. t. m.

Lorna Doone 106
Roman iz Exmoora

Tedaj sem nepričakovano zadel na drug odelek vojaštva, ki me ni hotel pustiti naprej. Pred neko krmo so mi s sodi zastavili pot in mi prišli s polnimi kozarci naproti.

»Viktorija, izvojevali smo zmago svojemu kralju in moramo jo dostojno proslaviti! Zlezi s konja, dolgi puntar, in pij z nami!«

»Jaz nisem puntar. Menj je ime John Ridd in sem kraljev prista. Lačen sem in bi rad zajtrkoval.«

Pivo sem sam plačal, drugače so pa bili vojaki zelo gostoljubni do mene. Napravili so mi ocvrto jajčeno jed, ki mi je po tolikem naporu nad vse teknila. Gostili mi se, kadili in se pomenkovali. Dali so mi tobaka in me trepljali po ramenih, češ, da takega hrusta še niso videli.

Vse bi se bilo dobro izteklo, da se niso po naključju pripleli k nam junaki, ki sem jih bil razkropil pri kolnici.

Zdaj je bilo konec miru in pričeli so padati udarci. Moji gostitelji so trdili, da nisem ujetnik, ampak zvest podanik kralja in najboljši vojni tovariš na svetu. Pričepenci iz kolnice so se pa rotili, da sem prekleto upornik in moram na vsak način na vešala.

Pričeli so se prepirati in si nato razbijati glave. Medtem bi bil lahko skočil na konja in jim pobegnil, toda to se mi ni zdelo dostojno. Ko sem neodločno premišljal, kaj mi je storiti, je skočil proti meni višji častnik z golo sabljo v roki.

»Oho! Je vpil plamteč od jeze in vihteč sabljo nad pijanimi vojaki, »tako tratite čas, namesto da bi iskali ujetnikov, za katere bi mogli dobiti mastno odkupnino! Kakšnega dolgina imate tukaj? Govori,

dečko, kdo si in koliko bi mogla tvoja mati plačati zate?«

»Nisem upornik, blagorodje, ampak pošten kmet in zvest državljani. Moji materi ne bo treba plačati nikakršne odkupnine.«

»Kmet si? Ha, ha, ti najlože plačajo. Potegnite ga na onole suho drevo, da bo visel na njem namesto sadu.«

Polkovnik Kirke je namignil svojim vojakom in se preden sem mogel misliti na odpor, so me povezali z močnimi vrvmi, na kar me je šest vojakov vleklo k bližnjemu drevesu. Polkovnikove poteze so ostale nespremenjene in trde. Gledal je tako mrko, da se ni nobeden mojih gostiteljev upal izpregovoriti besedice v moj prid, ampak so kar najbolj nategnili konopce, da bi pokazali svojo gorečnost. Potemtakem sem se sam obrnil do polkovnika in ga rotiti, naj si ne omadežuje slave s pravilnikovo krvjo. Namesto da bi mi odgovoril, je pa polkovnik ukazal svojim vojakom, naj me bijejo po ustih. Ko se je, sem mi stari sovražnik Bob prijavil, da bi to storil, sem mu pomolel zobe naproti, tako da si je do krvi ranil pest. Se enkrat je dvignil pest name, toda baš tedaj sem si oprosil desnico ter ga tako krepko pobil na tla, da je obležal. Bog mi oprost! ta greh! Polkovnik Kirke je bil ves zelen in rumen od jeze. Kričal je, naj me ustrelijo ko psa in vržejo v jarek. Vojaki so prijeli puške, jih naperili in pomerili vame, čukajoč samo še na ukaz. Jaz nisem niti utegnil pripraviti se na smrt, misli na Lorno in mater so se mi nejasno motale po glavi in z rokami sem si zaslonil oči. Ves oblit z mirnim znojem sem etal pred gotovo smrtjo in polkovnik je pričel šteti: »Ena — dve — tri — ogenj!«

Zdajci so zatopotala konjska kopita in ko je imel Kirke še zadnjo besedo na ustnicah, je planil med puške in mene neki jezdec. Ena od

pušk se je sprožila, da se je konj preplasil in ritnil s sprednjimi in zadnjimi nogami. Celo polkovnik je preplašeno odskočil nazaj.

»Kaj pa mislite, stotnik Stickle,« je zakričal besno; »kako se predzrneš stopiti med mene in mojega ujetnika?«

»Poslušajte trenutek, gospod polkovnik,« se je odrezal moj stari prijatelj Jeremija, čigar glas mi je zvenel ko najslajša godba. Napravil je tako resen in pomenljiv obraz, da je polkovnik namignil moštvo, naj malo počaka, na kar je stopil s Stickleom na stran. Nisem mogel razbrati, kar sta govorila, ampak zdelo se mi je, da sem večkrat slišal ime nadsodnika Jeffreya.

»Izročam vam torej svojega ujetnika, stotnik Stickle,« je dejal polkovnik tehtno, »toda vi mi jamčite zanj.« Obraz mu je bil ogabno spačen, kajti neznanstvo ga je bolelo, da se mu je njegov kamen izjalovil.

Stickle se je resno priklonil: »Prevzemam odgovornost, gospod polkovnik. Pojdite z menoj, John Ridd, zdaj ste moj ujetnik.«

Vojaki so me razvezali in kakor hitro sem imel proste roke, sem spoštljivo pozdravil polkovnika, kakor se je spodobilo njegovi častni stopnji. On se pa ni niti ozrl name, ampak je hitel naprej iskati drugih ujetnikov, ki je upal od njih izliti odkupnino.

Hvaležno sem segel Stickleu v roko in on ni bil nič manj ginjen. »Milo za drago,« je dejal, »ti si me nekoč rešil pred Doonskimi krogami, a jaz sem te danes rešil še hušjih rokovanj. Povej to Anki, kadar se vrneš domov.«

Moj Break je bil prav tako malo podoben Tomovi kobilici kakor možki ženski. Sprevidel je sleer, da sem bil v nevarnosti, toda nikakor mu ni prišlo na um, da bi se zame žrtvoval. Misli je rajši na svoje polne jasli v Ploveru Barrowsu, pa jo je naglo

ubral domov. Ne smem mu zameriti tega, kajti cele od ljudi zama prikačuješ hvaležnosti, kaj šele od živali. Bolj me je vznemirjala misel, kako se bo prestrašila moja mati, ko bo zagledala na dvorišču konja brez svojega gospodarja.

Ko sva potovala proti Bridgewateru, bi me bil Jeremija rad izpustil, da bi zbežal, toda, ker se nisem zavedal nobenega pregresa k zoper kralja in državo, nisem hotel tega storiti. Nemara nam bi vprav tedaj zaplenili imetje in nas zapodili z naše grude. Potemtakem sem sklenil ostati Stickleov ujetnik in pričakovati sodbje.

»Priti morava čim prej v London,« je dejal Stickle, »kajti tukaj obešajo ljudi brez zaslišanja in obsodbe. Obrnila se bova na generala Churchilla, ki mi je naklonjen, nemara nama bo pomagal, da doseževa svoj namen.«

V Bridgewateru sva naletela na mladega ple-miča, ki se je pozneje kot vojvoda proslavil v ino-zemstvu s svojimi zmagami. Sprejel naju je zelo vljudno in me kratko zaslišal. Moji odgovori so mi bili nedvomno povšeč, kajti ukazal me je brez odlašanja odvesti na Westminstero sodišče. Bil sem popolnoma zadovoljen, samo materi sem še želel poslati poročilo, da sem zdrav in ujetnik samo po imenu. Iskal sem narednika Bloxhama, da bi izvršil moje naročilo. Na žalost ga pa nisem mogel najti in sem moral izročiti svoje pismo nekemu vo-jaku, ki mi je proti dobri nagradi obetal narediti to uslugo.

Nato sva se naglo odpravila na pot. Stickle mi je preskrbel konja in sva še dosti hitro dospela v London, čeprav sva se še ponekod malo zamudila. V srečo si moram šteti, da nisem bil priča vseh onih grdih, krvavih prizorov in kazenskih izvršb, ki so jih v bližnjih tednih v naši nesrečni deželi izvršili. Saj so se mi lasje ježili, ko sem samo slišal o njih.